

T. C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNDE KONUŞMANIN EKLEMLEME BOZUKLUĞU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

«YOZGAT İLİ MERKEZİNDE»

(Yüksek Lisans Tezi)

Tan ÖZTEN

ESKİŞEHİR, 1990

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

(Ünvanı, Adı ve Soyadı)

(İmzası)

Başkan :

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

Tezin kabul edildiği tarih :.....

ÖNSÖZ

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri (Özel Eğitim) Yüksek Lisans programını tamamlamak üzere gerçekleştirilen bu araştırmanın temel amacı Yozgat ili merkezindeki ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerin konuşmalarının eklemleme bozukluğu yönünden değerlendirilmesidir. Araştırma bulgularının, eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin eğitimleri alanında gerekli kamuoyu yaratmanın yanında, genel ve özel eğitim alanında çalışan yönetici, uzman ve eğitimci personelin çalışmalarına yol göstereceği umulmaktadır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecinde pek çok kişi ve kurumun yardımları olmuştur.

Öncelikle her zaman için her türlü yardım ve yönlendirmeyi esirgemeven danışmanım Sayın Doç. Dr. Süleyman Eripek'e sonsuz teşekkürler sunarım.

Araştırmanın uygulama aşamasında; uygulamanın yapıldığı okulların yönetici, öğretmen ve öğrencilerine, Yozgat devlet hastanesi K.B.S. Mütehasşısı Dr. M. Nafiz Şentürk'e ve K.B.S. polikliniğini hemşirelerine, ayrıca zeka testinin uygulanması sırasında yardımlarını esirgemeven Rehber Öğretmen Pembe Arıkök'e teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın her aşamasında bana destek olan aileme ve Yozgat'taki ev arkadaşlarıma minnet ve teşekkürlerim sonsuzdur.

Tez'in yazılmasında gerekli itina'yı gösteren Sayın Nejla Bircan'a ayrıca teşekkür ederim.

Ocak, 1990

Tan ÖZTEN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	iii
ÇİZELGELER LİSTESİ	viii
BÖLÜM I.	
GİRİŞ	1
Problem	1
Konusmanın Gelişimi	2
Konuşma Özürü	3
Eklemleme Bozukluğu	4
Eklemleme Bozukluğunun Nedenleri	5
İlgili Araştırmalar	8
Amaç	10
Önem	11
Sayıltılar	12
Sınırlılıklar	12
Tanımlar	12
BÖLÜM II.	
YÖNTEM	14
Evren ve Örneklem	14
Veriler ve Toplanması	15
Bilgi Toplamada Kullanılan Araçlar	16
Verilerin Toplanması	20
Verilerin Çözümlemesi	21
BÖLÜM III.	
BULGULAR ve YORUM	22

1.Öğrencilerde eklemleme bozukluğunun yaygınlığı	22
2.Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin cinsiyetlerine, takvim yaşlarına, ailelerinin eğitim düzeylerine göre da- ğılımları	23
a.Cinsiyet	23
b.Takvim yaşı	24
c.Ailenin eğitim düzeyi	25
3.Eklemleme Bozukluğu gösteren öğrencilerin ailelerinin öğ- rencideki eklemleme bozukluğunu farketme durumu ve farket- tiği yaşlar	26
4.Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin eklemleme bozuk- luğunun türlerine göre dağılımı	28
5.Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin olası yapısal ve işlevsel nedenler yönünden dağılımı	30
a.Yapısal nedenler	30
b.İşlevsel nedenler	33
İşitme kaybı	33
Zihinsel İşlev düzeyi	33
Yanlış öğrenme	34
Duygusal problemler	36

BÖLÜM IV.

ÖZET, YARGI ve ÖNERİLER	45
Özet	45
Yargı	48
Öneriler	49
Eğitime, Uygulamaya Yönelik Öneriler	49
İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler	49

EKLER	51
KAYNAKÇA	81

ÇİZELGELER LİSTESİ

<u>ÇİZELGE</u>	<u>Sayfa</u>
1. YOZGAT İLİ MERKEZ İLKOKULLARININ BULUNDUKLARI BÖLGE- LERİN SOSYO-EKONOMİK DÜZEYLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	15
2. ÖĞRENCİLERİN EKLEMLEME BOZUKLUĞU GÖSTERME DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMLARI.....	22
3. ÖĞRENCİLERİN CİNSİYET ÖZELLİKLERİNİN EKLEMLEME BOZUK- LUĞU GÖSTERME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	23
4. ÖĞRENCİLERİN TAKVİM YAŞLARININ EKLEMLEME BOZUKLUĞU GÖSTERME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	24
5. ÖĞRENCİLERİN ANNELERİNİN EĞİTİM DÜZEYLERİNİN EKLEMLE- ME BOZUKLUĞU GÖSTERME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	25
6. ÖĞRENCİLERİN BABALARININ EĞİTİM DÜZEYLERİNİN EKLEMLE- ME BOZUKLUĞU GÖSTERME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	26
7. ÖĞRENCİLERDEKİ EKLEMLEME BOZUKLUĞUNUN AİLELERİ TARA- FINDAN FARKEDİLME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	27
8. ÖĞRENCİLERDEKİ EKLEMLEME BOZUKLUĞUNUN AİLELERİ TARA- FINDAN FARKEDİLDİĞİ YAŞLARA GÖRE DAĞILIMI.....	28
9. ÖĞRENCİLERDE GÖRÜLEN EKLEMLEME BOZUKLUĞU TÜRLERİNİN GENEL DAĞILIMI.....	29
10. ÖĞRENCİLERİN EKLEMLEME BOZUKLUĞUNUN TÜRLERİNE GÖRE DA- ĞILIMI.....	30
11. ÖĞRENCİLERİN YAPISAL BOZUKLUK GÖSTERME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	31
12. ÖĞRENCİLERDE GÖRÜLEN YAPISAL BOZUKLUK ALANLARININ GE- NEL DAĞILIMI.....	31
13. ÖĞRENCİLERİN YAPISAL BOZUKLUK ALANLARINA GÖRE DAĞILI- MI.....	32

14. ÖĞRENCİLERİN İŞİTME KAYBI GÖSTERME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	33
15. ÖĞRENCİLERİN ZİHİNSEL İŞLEV DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI....	34
16. ÖĞRENCİLERİN, EVLERİNDE EKLEMLEME BOZUKLUĞU GÖSTEREN BİR BAŞKA KİŞİNİN BULUNMASI DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI....	35
17. ÖĞRENCİLERİN EVDE ÇİFT DİL KULLANMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	36
18. ÖĞRENCİLERİN ALIŞKANLIK PROBLEMİ GÖSTERME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	37
19. ÖĞRENCİLERDE GÖRÜLEN ALIŞKANLIK PROBLEMLERİNİN GENEL DAĞILIMI.....	37
20. ÖĞRENCİLERİN ALIŞKANLIK PROBLEMİ GÖSTERME DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	38
21. ÖĞRENCİLERİN ARKADAŞLARIYLA İLİŞKİ KURMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	39
22. ÖĞRENCİLERİN ARKADAŞLARI TARAFINDAN İSTENİLME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	39
23. ÖĞRENCİLERİN GENEL DUYGUSAL DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI.	39
24. ÖĞRENCİLERİN EKLEMLEME BOZUKLUĞUNUN FARKEDİLDİĞİ DÖNEMDE AİLEDE ÖNEMLİ BİR OLAYIN YAŞANILMASI DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	41
25. ÖĞRENCİLERDE EKLEMLEME BOZUKLUĞUNUN FARKEDİLDİĞİ DÖNEMDE AİLEDE YAŞANILAN ÖNEMLİ OLAYLARIN GENEL DAĞILIMI.....	42
26. ÖĞRENCİLERİN EKLEMLEME BOZUKLUĞUNUN FARKEDİLDİĞİ DÖNEMDE YAŞADIKLARI OLAYLARA GÖRE DAĞILIMI.....	43

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Toplumsal yaşamda, kişiler arasında duygu, düşünce, bilgi, haber v.b. bakımından bir alış veriş söz konusudur. İletişim olarak nitelendirebileceğimiz bu alış veriş türünün değişik biçimlerde tanımını yapmak mümkündür. Çoğu kez iletişim kavramı, dil ve konuşma terimleriyle eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Ancak iletişim, konuşmadan daha kapsamlı bir terimdir (Konrot, 1986).

Joan Tought (1976) iletişimi, "bir başkasına kimi bilgiler aktarmayı hedeflemek ve bir başkası tarafından hedeflenerek aktarılabilecek mesajın algılanabilmesine hazırlıklı olmak" biçiminde tanımlamaktadır. Diğer yandan Morgan (1981) iletişimi "bir organizmanın ürettiği başka organizmalar için anlamlı olan ve böylelikle onların davranışlarını etkileyen sinyallerden" oluştuğunu belirtmektedir. Burada sözü edilen sinyallerin işaretler ve semboller olduğu vurgulanmaktadır.

Wilkinson (1975) insanlar arasında kullanılan iletişim yolları gör-sel yolla, devinim yoluyla, dokunma yoluyla, konum yoluyla, koku ve tat yoluyla, dil eşlikli yolla ve dilsel yolla iletişim biçiminde yedi sınıfta toplamaktadır. İletişim yollarından birisi olan dilsel yolla iletişim denince aklımıza kuşkusuz insanların dili araç olarak kullanmaları gelmektedir (Toptaş, 1989). Dil, iletişim amacını gerçekleştirmek için kullanılan bir araçtır, fakat tek araç değildir (Konrot, 1986).

Dil, fikirlerin düşüncelerin, anlam ve dilbilgisi kurallarına göre kullanıldığı semboller yoluyla iletişimidir. Dolayısıyla dil, sağırların işaret dilini, dokunsal sembol sistemini (Braille) ve geleneksel yazı dilini içermektedir (Hallahan, 1978). İnsan iletişiminde dil denildiğinde aklımıza insanların kendi aralarında kullandıkları sözel dil gelmektedir. Sözel dil duyguların, düşüncelerin sözcüklerle ifade edilmesidir ve insanlar dili düşüncenin aracı olarak kullanırlar (Toptaş, 1989). Sözel dilde söze dönüşmüş düşünce hem ses hem de yazı ile ifade edilebilir. Konuşma ise sözel dilin seslerle ifade edilme biçimidir, aşamasıdır (Konrot, 1986).

Konuşmanın, insan yaşamındaki yeri ve önemi çok büyüktür. Cebiroğlu (1963) konuşma, "bazılarına göre dilin sözlü ifade kısmıdır" derken, Özsoy (1982) konuşmayı, "kişinin kendisi ve çevresiyle dengeli ilişki kurma ve sürdürmesine yarayan geleneksel im(sembol)lerin yer aldığı tüm bedensel tepkiye dayanan bir iletişim dizgesi (sistemi)" olarak tanımlamaktadır.

Günlük yaşamımızda, psikolojik gereksinimlerimizde dahil pek çok gereksinimimizi konuşma yoluyla karşılarız. Stevens ve Nichols (1974) "uyanık olduğumuz sürenin %75'inin sözlü iletişimle geçtiğinin bunun %30'unun konuşma, %45'inin dinlenme şeklinde kullanıldığını" belirtmektedir (Özsoy, 1982).

Konuşmanın Gelişimi

Konuşma seslerin üretilmesi ile başlar. Bebek, ses çıkarırken dil ve dudaklarını hareket ettirir ve kendi seslerinin bu hareketlerle değiştiğini keşfeder. Değişik hareketler yapmada ve kendi yarattığı sesleri işi- tip yeniden üretemeye gayret etmede pek çok deneyimden sonra, bu sesleri kendi konuşma organlarındaki belirli hareketler, pozisyonlar ve gerilim duyuları ile birleştirmeyi giderek öğrenir (Renfrew, 1972). Annesinin çıkardığı sesleri taklid etmeye çabılır. Aynı zamanda mırıldanmada, ses oyununda, çevresindeki modellerin anlamı ya da esas taklidi olmaksızın yansı-

tarak ağız ve gırtlak hareketleri yapar (Hahn, 1972).

Oniki ile onsekiz ay dolayında çocuklar doğru ve gerçek konuşmaya geçişe hazır hale gelmeye başlarlar. Bu dönem başında çocuk bir kaç sözcüğü çıkarabilir durumdadır (Özsoy, 1982). İki-üç yaşları arasında daha çok sesleri yerleştirme çabası ve kelime sonlarındaki sessiz harflerin yutulduğu gözlenmektedir. Pek çok bireysel sesler çıkarıldığı halde genel olarak konuşma anlaşılabilirlikindedir. Ancak yanlış cümle kuruluşundan dolayı bir takım anlaşmazlıklar görülmektedir. Üç-dört yaşları arasında konuşmanın yaklaşık %90'ı anlaşılabilirlikindedir. Cümle kuruluşlarında zorlanmalar ve bireysel kelimelerde yanlış ekleme gözlenilebilmektedir. Dört-beş yaşları arasında bazı seslerin halen yanlış çıkarılabilmesine rağmen konuşma düzgün ve anlaşılabilir düzeydedir (Bryan ve Bryan, 1982).

İlkokul çağına geldiğinde çocukların çoğunluğu yukarıda kısaca belirtilmeye çalışılan konuşma dönemlerini aşmış olurlar. Fakat bireysel ayrılıklar konuşmada da görülür (Özsoy, 1982).

Konuşma Özürü

Konuşma, çeşitli nedenlerle bazı bireylerde özürlü olabilmektedir. Özsoy (1974) özürlü konuşmayı, "konuşmanın akışında, ritminde, vurgularında tizliğinde, ses birimlerinin çıkarılışında, eklemlenmesinde, anlamında, anlaşılmasını etkileyecek duruş, jest ve mimiklerinde dikkati çekecek derecede ve sürekli olarak farklılık bulunması hali" olarak tanımlamaktadır.

Konuşmanın insan yaşamındaki önemi ve yeri kuşkusuz konuşması özürlü bireyi bir çok yönden olumsuz olarak etkilemektedir. Her şeyden önce konuşmanın yoğun bir biçimde yer aldığı toplum yaşamında bireyin konuşmasının özürlü olması bazı yaşam güçlüklerine neden olabilmektedir. Bu güçlüklerin yanısıra bireyin kendini farklı hissetmesi onda, çeşitli psikolojik ve sosyal problemleri beraberinde getirmektedir.

Konuşma özürünün okul çağına bulunan öğrencilerdeki yaygınlık ora-

nına ilişkin başta A.B.D., Kanada ve İngiltere'de olmak üzere pek çok araştırma yapılmıştır. Araştırmalar sonucunda elde edilen oranlar genellikle %3,5 ile %10 arasında değişmektedir (Kirk, 1983; Özsoy, 1982; Sefer, 1985; Yazıcıoğlu, 1985).

Konuşma özürünün pek çok türü vardır. Özsoy (1982) bunları A kümesi ve B kümesi konuşma özürleri diye iki grupta toplanmaktadır. A kümesi konuşma özürleri içinde gecikmiş konuşma, eklemleme bozukluğu, ses bozukluğu, ritm bozukluğu, işitme özürüne bağlı bozukluklar, yarık damak ve dudak yapısına bağlı bozukluklar, beyin özürüne bağlı bozukluklar, yabancı dil ve bölgesel konuşma ayrılıklarına bağlı özürler yer almaktadır. B kümesi konuşma özürleri içinde ise duruş özürleri, jest özürleri, mimik özürleri yer almaktadır.

Eklemleme Bozukluğu

Konuşma özürü türleri arasında en yaygın olanı eklemleme bozukluğudur. Bu konuda yapılan araştırmalarda eklemleme bozukluğunun, konuşma özürleri içerisinde oranı %60 ile %93 arasında değişmektedir (Johnson, 1956; Özsoy, 1982; Sefer, 1985; Tuncer, 1985; Yazıcıoğlu, 1985).

Özsoy (1982) eklemlemeyi "soluğun gırtlaktan sonra üçüncü küme seslerinde konuşma dilimizin geleneksel sesleri haline dönüşüp, biçimlenmesi" olarak tanımlarken, eklemleme için artikülasyon, boğumlama, oynaklama, telaffuz gibi terimlerin kullanıldığını vurgulamaktadır. Ancak soluğumuzun, konuşma dilimizin geleneksel seslerine dönüşüp biçimlenmesi sürecinde bazı hatalar meydana gelebilmektedir. Bu hataların, konuşma gelişiminin tamamlanması beklenen ileri yaşlarda tutarlı bir biçimde görülmesi durumunda eklemleme bozukluğu denilen bir tür konuşma özürü söz konusu olmaktadır. Genellikle eklemlemede yapılan hatalar; düşürme-atlama, ekleme, değiştirme ve bozma şeklinde sıralanmaktadır (Kirk, 1983; Özsoy, 1982). Bu hatalara eklemleme bozukluğu türleri de denildiği olmaktadır (Bilir, 1986; Hallahan,

1978; Kirk, 1983; Özsoy, 1982). Bu türler bazen tek başlarına bazen de birlikte görülebilmektedir.

Sesin düşürülmesi ya da atlanması.- Çocuğun bir sözcüğü oluşturan seslerin bazılarını çıkarmaması ya da atlayarak söylemesidir. Örneğin "kapı" yerine "apı" gibi.

Sesin değiştirilmesi.- Çocuğun sözcük ortasında, başında, sonunda kendisine güç gelen sesi, kolay çıkarabileceği bir sesle değiştirerek sözcük oluşturmaktadır. "Arı" yerine "ayı" gibi.

Sesin eklenmesi.- Çocuğun sözcük içinde olmadığı halde başka sesleri sözcüğe ekleyerek söylemesidir. "Saat" yerine "sahat" gibi.

Sesin bozulması.- Çocuğun sözcük içerisindeki sesleri olduğundan farklı ve bozuk olarak çıkarmasıdır. Örneğin "karagöz" yerine "kaxgöz" gibi (Bilir, 1986; Özsoy, 1982).

Eklemleme Bozukluğunun Nedenleri

Çocukların konuşmalarında pek çok ve değişik nedenlerden ötürü eklemleme bozukluğu görülmektedir. Genellikle eklemleme bozukluğunun nedenleri yapısal ve işlevsel olarak iki küme altında toplanmaktadır (Özsoy, 1982).

Yapısal nedenler: Konuşma görevi, çeşitli organlarımızın ortaklaşa işleyişiyle gerçekleşir (Aksan, 1982). Daha önce eklemleme tanımında sözü edilen üçüncü küme konuşma organları adı altında toplanan organlar insan sesinin biçimlenmesinde önemli rol oynayan organlardır. Boğaz, burun ve ağız boşluğunda yer alan bu organlar; dudaklar, dişler, alt ve üst çene,

dil, sert ve yumuşak damak, küçük dil, gibi organlardır (zsoy, 1982; Selen, 1979). Bu organlarda görülen yapısal ve işlevsel bozukluklar her zaman olmasada sıklıkla eklemleme bozukluklarına neden olmaktadır (Backus, 1943).

Dudak.- Dudaklarda en gök görülen yapısal bozukluk üst dudak yarıklıdır. Buna tavşan dudakta denir. Diğer yandan dudakların olağan dışı ince ya da kalın oluşu gkarılan sesleri etkileyebilir. Ayrıca uzun süren dudak yaraları sonradan alışkanlık haline dönüşüp, eklemleme bozukluğu nedeni olabilmektedir (zsoy, 1982).

Diş.- Diş eksikliği, hatalı diş protezleri, n üst ve alt dişlerin tam üst üste gkırır biçimde ya da alt n dişlerin üst dişlerden daha öne doğru basacak biçimde bir oturuşma yapısı göstermemesi halinde eklemleme bozukluğu görülebilmektedir (Kopp, 1952; zsoy, 1982).

Çene.- Normal eklemleme için alt ve üst gnelerin birbiri üzerine oturuşma sağlaması gerekir. Oturuşma bunun aksine ise ya da alt gnenin aşağı yukarı, sağa sola doğru devinim yeteneği sınırlı olursa eklemleme bozukluğu görülebilmektedir (zsoy, 1982).

Dil.- Dilimizin dil yatağı ya da ağız boşluğuna oranla aşırı büyük ya da kk olması, dil bağı denilen dil altından alt güneye doğru uzanan bağlantının gök öne doğru uzanmış olması, dil kasları ve sinirlerindeki bozukluklar, dil ucunun olağan dışı ktlğ, dil yaraları gibi durumlar eklemlemeyi olumsuz yönde etkilemektedir (zsoy, 1982).

Damak.- Damağın aşırı derecede yüksek ya da düz oluşu, yarık damak oluşu, yumuşak damak diye adlandırılan kısmın gerekli yumuşaklıktan yoksun

ya da felçli olması, yine yumuşak damakla onun bitimi olan küçük dilin yarıklığı eklemleme bozukluğu nedenleri arasında sayılabilmektedir (Özsoy, 1982).

Konuşma organlarındaki bu bozukluklar bazen yalnızca bir organda sınırlı kalırken bazen birden fazla organda birlikte görülebilmektedir. Diğer yandan konuşma organlarının işleyişini kontrol eden sinir sistemi ya da merkezi işlemcide bir aksama olması eklemleme bozukluğuna neden olabilmektedir (Blakeley, 1972; Hahn, 1949; Konrot, 1988).

İşlevsel nedenler: Eklemleme bozukluğu nedenlerinin diğer bir bölümünü oluşturan işlevsel nedenler; işitme kaybı, zihinsel gerilik, yanlış öğrenme ve duygusal problemleri içermektedir.

İşitme kaybı.- Doğuştan ya da sonradan meydana gelen işitme kaybının, çocuğun konuşma gelişimini olduğu gibi konuşma seslerini eklemlemesini de olumsuz yönde etkilemesi beklenir. Çünkü işitme engelli çocuk, sesleri ayırt etmede bazı güçlüklerle karşılaşır. Bunun sonucu olarak işitme engelli çocuklarda eklemleme bozukluğu daha yaygın olarak görülebilmektedir (Blodgett, 1971; Keser ve Beder, 1981; Özsoy, 1982).

Zihinsel gerilik.- Konuşma öğrenilen bir davranış olduğuna göre konuşma gelişiminin zeka ile bağıntılı olduğu kendiliğinden ortaya çıkar (Cebirçlı, 1963). Nitekim Jersild (1979), zihin düzeyi ile konuşma gelişimi arasında yakın bir ilişki bulunduğunu belirtmektedir. Yine Johnson (1956), zeka geriliğinin konuşma özürünün tek nedeni olamayacağı, fakat konuşma geriliği ile zeka geriliği arasında bir paralellik olduğunu öne sürmektedir.

Bu konuda yapılan araştırmaları gözden geçiren Wilson ve Sterr

(1971) geri zekalı çocuklarda konuşma özürünün yaygınlık oranınının %8 ile %79 arasında değiştiğini belirtmiştir. Bu oranlar içinde en düşük ve en iyimser olan %8 oranı bile normal çocuklarda elde edilen orandan daha yüksektir. Bu da geri zekalı çocuklarda konuşma; dolayısıyla eklemleme bozukluğunun ne denli yaygın olduğunu göstermektedir (Eripek, 1989; Özsoy, 1982; Pamir, 1977).

Yanlış öğrenme.- Konuşma gelişiminde aile ilk öğrenme ortamını oluşturmaktadır. Aile üyeleri her şeyden önce model olarak çocuğun başarısını etkilerler. Bu yönüyle aile üyelerinden biri ya da bir kaçında eklemleme bozukluğunun olması, çocuk için uygun olmayan bir model oluşturur. Bu durumda çocukta hatalı sözcükler çıkarma davranışı yerleşmektedir (Dunn, 1963; Hallahan, 1978; Özsoy, 1982).

Bunun yanısıra ailenin çocuğa yönelik aşırı koruyucu ve reddeder tutumları, diğer yandan evde birden fazla dilin konuşulması, konuşmayı olumsuz yönde etkileyen etmenlerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır (Özsoy, 1982; Özsoy, 1989).

Duyusal problemler.- Çocuğun içerisinde bulunduğu duygusal güçlükler onun konuşma gelişimini etkiler. Bu yönüyle yeni bir kardeşin doğumu, mevcut alışla oelen düzende meydana gelen önemli değişiklikler, yaşanan korku ve heyecan verici olaylar, anne-babanın uyum problemlerinin olması, anne-babanın çocuk yetiştirme yöntemindeki yanlışlıkları çocuğun duygusal gelişimini çeşitli yönleriyle engellemektedir (Johnson, 1956; Wyatt, 1940; Özsoy, 1982).

İlgili Araştırmalar

Ülkemizde eklemleme bozukluğuna ilişkin yapılmış bazı araştırmalar vardır. Aşağıda bu araştırmalar kısaca özetlenmektedir.

Sefer (1985) araştırmasında; konuşmalarında eklemleme bozukluğu görülen çocuklarla, konuşmalarında eklemleme bozukluğu görülmeyen çocukların birbirine yakın sesleri ayırt etme durumlarını araştırmıştır. Bulgulara göre eklemleme bozukluğu gösteren çocukların ses ayırımında normal konuşmaya sahip çocuklara göre daha fazla güçlükle karşılaştıkları belirlenmiştir. Araştırma grubuna giren çocukların %4.63'nde eklemleme bozukluğu olduğunu saptamıştır. Eklemleme bozukluğu gösteren çocukların %1.75'ini kız, %2.28'ini erkek çocuklar oluşturmaktadır. Eklemleme bozukluğu gösteren erkeklerin oranı kızlardan daha yüksek bulunmuştur. Eklemleme bozukluğu gösteren çocuklarda, eklemleme bozukluğu türlerinden en yaygını %93 oranında değiştirme türü bozukluk bulunmuştur. Bunu %20 oranı ile bozma türü bozukluk izlemektedir.

Yazıcıoğlu (1985) tarafından yapılan araştırmada eğitilebilir geri zekalı çocuklarla, normal zihinsel yetenekli çocuklar eklemleme bozukluğu gösterme durumları yönünden karşılaştırılmıştır. Sonuçta eğitilebilir geri zekalı çocuklarda eklemleme bozukluğu daha yaygın bulunmuştur. Diğer yandan alt ve orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan çocuklarda eklemleme bozukluğu oranı daha yüksek bulunmuştur. Sefer'in araştırmasında olduğu gibi bu araştırmada da eklemleme bozukluğu gösteren erkeklerin oranı daha yüksek bulunmuştur.

Tuncer (1985), konuşma zrl çocuklarla, normal konuşmaya sahip çocukların benlik kavramları arasında farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Bulgulara göre konuşma zrl çocukların, normal konuşmaya sahip çocuklara göre daha fazla olumsuz benlik kavramı geliştirdiği saptanmıştır. Sefer ve Yazıcıoğlu'nun araştırmalarında olduğu gibi erkek çocuklarda konuşma bozukluğu daha yaygın çıkmıştır.

Cambazoğlu (1987), serebral palsililerde artikülasyon bozukluklarının incelenmesi ve normal gruplarla karşılaştırılmasını amaçlayan bir araştırma yapmıştır. Araştırma bulgularına göre serebral palsili çocuklarda,

normal çocuklardan daha fazla eklemleme bozukluğuna rastlanmıştır. Serebral palsili çocuklarda en sık rastlanılan eklemleme bozukluğu türü bozma, normal çocuklarda ise değiştirme olarak saptanmıştır. Araştırmada serebral palsili çocukların bazılarının çene yapısı ve işleyişindeki bozukluk, dişlerin noksan oluşu ve düzensiz çıkışı, damağın aşırı derecede yüksek oluşu eklemlemeyi etkileyen nedenler arasında bulunmuştur. Ayrıca bu çocuklarda işitme kusurlarına da rastlanılmıştır. Araştırmada, serebral palsili çocuklar ile normal çocuklar yaş düzeyleri dikkate alınarak incelenmiş, yaş düzeyi arttıka her iki grupta da eklemleme bozukluğunun azaldığı saptanmıştır.

Görüldüğü gibi, Türkiye'de eklemleme bozukluğuna ilişkin yapılmış bir çok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda eklemleme bozukluğunun olası nedenlerinden yalnızca zihinsel gerilik ve serebral palsy durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Eklemleme bozukluğunun olası diğer nedenlerine ilişkin araştırma bulgularına rastlanmamıştır. Diğer yandan bu araştırmaların hepsi Ankara ili merkezinde yapılmıştır. Genellikle özel eğitim alanında yapılan araştırmalar Ankara, İstanbul gibi büyük il merkezlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu illerin dışındaki illeri kapsayan araştırmaların sayısı hayli azdır. Araştırmanın konusu ve konunun Yozgat ilinde ele alınması bu gereksinimlerden kaynaklanmaktadır.

Amaç

Araştırmanın temel amacı; Yozgat ili merkezindeki ilkokullara devam eden üçüncü sınıf öğrencilerini, konuşmalarının eklemleme bozukluğu yönünden değerlendirilmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğrencilerde eklemleme bozukluğunun yaygınlık oranı nedir?

2. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrenciler,
 - a. cinsiyetlerine,
 - b. takvim yaşlarına,
 - c. ailelerinin eğitim düzeylerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin, ailelerinin öğrenci-deki eklemleme bozukluğunu farketme durumu ve fark ettikleri yaşlara göre dağılımları nasıldır?
4. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin, eklemleme bozukluğu-nun türlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrenciler, olası
 - a. yapısal nedenler,
 - b. işlevsel nedenler yönünden nasıl bir dağılım göstermektedir?

Önem

Araştırma, ilkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin konuşmalarının eklemleme bozukluğu yönünden değerlendirilmesini amaçladığından, bu sınıflarda görev alan öğretmenlere, eğitici personele ve eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin ailelerine durumu açıklayıcı bir nitelik taşımaktadır.

Eklemleme bozukluğunun olası nedenlerini bilmek, yapılacak düzeltme çalışmaları için önemlidir. Çünkü, nedenlerin bir kısmı özürü yaratır, bir kısmı da özürü sürdürür. Özürün nedeni bilinip ortadan kaldırılmadıkça ya da etkisi azaltılmadıkça düzeltme çalışmaları pek verimli olmaz. Bu nedenle araştırmanın, eklemleme bozukluğunun olası nedenleri açısından kamuoyu yaratması umulmaktadır.

Araştırma bulgularının bu alanda bundan sonra yapılacak yeni çalışma ve araştırmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

Sayıtlılar

Araştırmada, şu temel sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. Seçilen örneklem grubu alındığı evreni temsil edebilir.
2. Konuşma Özürü Tarama Aracı ve Cümle Ekleme Testi ile geçerli ve güvenilir bilgiler toplanabilir.
3. Okul kayıtlarından öğrencinin kimliğine ilişkin alınan bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
4. Cattell Uluslararası Zeka Ölçeği ile geçerli ve güvenilir bilgiler toplanabilir.
5. Görüşme formları ile aileden ve öğretmenden alınan bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
6. Yapısal Bozukluk Bakı Formu ile alınan bilgiler doğru ve yeterlidir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 1989-1990 öğretim yılı birinci döneminde Yozgat ili merkez ilkokulları üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerden seçilen örneklem grubuyla sınırlıdır.
2. Öğrencilerin duygusal ve sosyal durumlarına ilişkin edinilen bilgiler, Aile Görüşme Formu ve Öğretmen Görüşme Formunda yer alan bilgilerle sınırlıdır.
3. Öğrencideki yapısal bozukluğa ilişkin bilgiler, Yapısal Bozukluk Bakı Formundaki bilgilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Konuşma özürü: Konuşmanın akışında, ritminde, vurgularında, tizli-

ğinde, ses birimlerin çıkarılışında, eklememesinde, anlamında, anlaşılmasını etkileyecek duruş, jest ve mimiklerinde dikkati çekecek derecede ve sürekli olarak farklılık bulunması hali (Özsoy, 1974).

Eklemleme bozukluğu: Konuşmada, sözcüklerin meydana getirilmesi sırasında, konuşma dilimizdeki geleneksel ses birimlerinin düşürülmesi-atılması, olmayan sesin eklenmesi, değiştirilmesi ya da bozulması (Özsoy, 1974).

Zeka bölümü: Zeka ölçekleri ile saptanan zeka yaşının, takvim yaşına bölünüp, yüzle çarpılmasından elde edilen ve zeka düzeyinin belirlenmesinde kullanılan sayıdır (Çağlar, 1985).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan verilerin toplanması ve işlenmesi, bilgi toplamada kullanılan araçlar ile verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

İlkokul öğrencilerinin konuşmalarının eklemleme bozukluğu yönünden değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırma "Betimsel" bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem

Evren: Araştırmanın evrenini, Yozgat İli Merkezindeki 18 ilkokulda bulunan 47 üçüncü sınıf oluşturmaktadır. Evreni oluşturan okullar buldukları bölgelerin sosyo-ekonomik düzeylerin yönünden üst, orta ve alt olarak üç bölgeye ayrılmıştır. Bu ayrımın yapılmasında Yozgat Milli Eğitim Müdürlüğü'nün İstatistik Şubesi verilerinden yararlanılmıştır. Okulların, buldukları bölgelerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre dağılımları Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1'de görüldüğü gibi üst sosyo-ekonomik bölgede 2, orta düzeyde 10 ve alt düzeyde ise 6 ilkokul bulunmaktadır. Okulların düzeyine göre; üst düzeyde 8 , orta düzeyde 23, alt düzeyde 16, toplam 47 üçüncü sınıf bulunmaktadır.

Örneklem: Araştırmanın örnekleme; okulların buldukları bölgelerin sosyo-ekonomik düzeyi dikkate alınarak oranlı küme örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Oran olarak 2/3 oranı benimsenmiştir. Buna göre üst sosyo-ekonomik düzeyinde 5, orta sosyo-ekonomik düzeyde 15, alt sosyo-ekonomik düzeyde 11 üçüncü sınıftan toplam 31 üçüncü sınıf araştırma örneklenimi oluşturmaktadır.

ÇİZELGE 1

YOZGAT İLİ MERKEZ İLKOKULLARININ BULUNDUKLARI
BÖLGELERİN SOSYO EKONOMİK DÜZEYLERİNE
GÖRE DAĞILIMI

ÜST	ORTA	ALT
Sakarya İlkokulu	Bozok İlkokulu	Ağah Efendi İlkokulu
Cumhuriyet İlkokulu	Esentepe İlkokulu	Atatürk İlkokulu
	Fatih Sultan Mehmet İlk.	Atatürk İlköğretim Okulu
	Gazi Paşa İlkokulu	Süleyman Sırrı İçöz İlkokulu
	Yavuz Selim İlkokulu	Vali Baran İlkokulu
	Erdoğan Akdağ İlkokulu	Ziya Gökalp İlkokulu
	Alacalıoğlu İlkokulu	
	M.Akif Ersoy İlkokulu	
	Gülâyler İlkokulu	
	Celal Atik İlkokulu	

Veriler ve Toplanması

Araştırmada, örnekleme giren sınıflardaki öğrencilerin konuşmalarında eklemleme bozukluğu görülme durumuna ve eklemleme bozukluğunun

türüne ilişkin bilgilerle eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin takvim yaşı, cinsiyet, ailenin eklemleme bozukluğunu fark ettiği yaş, ailenin eğitim ve gelir durumuna ilişkin bilgiler toplanmıştır. Ayrıca eklemleme bozukluğunun nedenlerine ilişkin zihinsel işlev düzeyi, işitme kaybı, yanlış öğrenme, duygusal sosyal ve yapısal bozukluk durumu içeren bilgiler toplanmıştır.

Bu bilgilerin elde edilmesinde aşağıda belirtilen araçlar kullanılmıştır.

Bilgi Toplamada Kullanılan Araçlar

Konuşma özürü tarama yönergesi: Araştırma kapsamına giren öğrenciler arasından, konuşmalarında eklemleme bozukluğu olmasından kuşku duyulanları belirlemek için (Özsoy, 1973) tarafından hazırlanan Konuşma Özürü Tarama Yönergesi kullanılmıştır (bk. Ek 1).

Söz konusu yönerge A grubuna giren konuşma özürlerini taramak amacıyla hazırlanmıştır. Ancak araştırmada konuşma özürü eklemleme bozukluğu ile sınırlı olduğundan yönergede yalnızca eklemleme bozukluğuna ilişkin açıklamalar dikkate alınmıştır.

Konuşma özürü tarama yönergesi iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde taramanın ön hazırlığı, ikinci bölümde ise taramanın yapılmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Eklemleme bozukluğu tarama kayıt formu: Konuşma özürü taraması sonunda, konuşmalarında eklemleme bozukluğu olmasından kuşku duyulan öğrencilerin belirtildiği Eklemleme Bozukluğu Tarama Kayıt Formu kullanılmıştır (bk. Ek 2).

Eklemleme bozukluğu tarama kayıt formunda; taramanın yapıldığı okul, sınıf, taramanın yapıldığı tarih ve tarama yapan kişiyi bildiren genel başlık vardır. Ayrıca, formda öğrencilerin ad ve soyadları, cin-

siyetleri ve eklemleme bozukluğunun olup olmadığına ilişkin bir kolon yer almaktadır.

Cümle eklemleme testi: Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin belirlenmesinde ve eklemleme bozukluğunun türüne ilişkin bilgilerin alınmasında, ÖZSOY(1973) tarafından hazırlanan Cümle Eklemleme Testi kullanılmıştır (bk. Ek 3).

Cümle eklemleme testinde, testin uygulamasına ilişkin açıklamalar ile denek ve testçi için hazırlanan iki form bulunmaktadır.

Eklemleme testi kayıt formu: Cümle eklemleme testi uygulamasında, eklemleme bozukluğu gösteren öğrenciler hakkında alınan bilgilerin kaydedildiği, ÖZSOY(1973) tarafından hazırlanan Eklemleme Testi Kayıt Formu kullanılmıştır (bk. Ek 4).

Eklemleme testi kayıt formunda, hangi tür testin kullanıldığı belirtilmeye yarayan yerler ile öğrencinin kimliğine ilişkin bilgilerin kaydedildiği bölümler, seslerle ilgili kayıt ve işlemlerin nasıl yapılacağına ilişkin açıklama ve ünlü-ünsüz sesler olmak üzere ikiye ayrılmış, her ses için kelime başında, ortasında, sonunda oluşuna göre işaretleme yerleri olan kolonlar bulunmaktadır.

Öğretmen görüşme kılavuzu: Araştırmada eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin duygusal ve sosyal durumlarına ilişkin bilgiler sınıf öğretmeni ile görüşme yapılarak elde edilmiştir. Bu amaçla Öğretmen Görüşme Kılavuzu hazırlanmıştır (bk. Ek 5). Kılavuzda, görüşme için yapılacak ön hazırlık ve görüşmede gözönünde bulundurulması gereken hususlara ilişkin gerekli açıklamalar yer almaktadır.

Öğretmen görüşme formu: Öğretmenle yapılacak görüşme sırasında

alınan bilgilerin kaydedildiği Öğretmen Görüşme Formu hazırlanmıştır (bk. Ek 6). Bu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencinin duygusal, ikinci bölümde sosyal durumuna ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Aile görüşme kılavuzu: Araştırmada eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin aile durumlara ve eklemleme bozukluğunun nedenlerine ilişkin bilgiler, öğrencinin ailesi ile görüşülerek elde edilmiştir. Bu amaçla Aile Görüşme Kılavuzu hazırlanmıştır (bk. Ek 7). Kılavuzda, görüşme için yapılacak ön hazırlık ve görüşmede gözönünde bulundurulması gereken hususlara ilişkin gerekli açıklamalar yer almaktadır.

Aile görüşme formu: Aile ile görüşme sırasında alınan bilgiler kaydedilmesi için hazırlanan Aile Görüşme Formu kullanılmıştır (bk. Ek 8). Bu form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde aileyi ilişkin, ikinci bölümde nedenlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Yapısal bozukluk bakı formu: Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerde yapısal bir bozukluk ve işitme kaybı olup olmadığını belirlemede kullanılmak üzere, Yozgat Devlet Hastahanesi K.B.B. Mütahassısı Dr. M. Nafiz Şentürk ile işbirliği yapılarak Yapısal Bozukluk Bakı Formu hazırlanmıştır (bk. Ek 9). Formda öğrenci kod no, bakı tarihi ve bakıyı yapan doktor'un ad ve soyadına ilişkin bilgilerin yer aldığı genel başlık vardır. Form dudak yapısı, diş yapısı, çene yapısı, dil yapısı, damak yapısı, gırtlak ve boyun yapısı ile işitme kaybı durumuna ilişkin bilgilerin yer aldığı altı bölümden oluşmuştur. Ayrıca bölümlerde yer alan bilgilerin karşılarında, değerlendirme kolonu bulunmaktadır.

Cattel uluslararası zekâ ölçeği: Eklemlene bozukluğu gösteren öğrencilerin zekâ bölümlerine ilişkin bilgi edinmek için Cattel Uluslararası Zekâ Ölçeği kullanılmıştır. Cattel Uluslararası Zekâ Ölçeği 8-14 yaş arası çocuklarda uygulanabilen bir grup testidir. Test iki kısımdan oluşmaktadır. Test bireysel, grup testi olarak da uygulanabilmektedir. Dokuz yaş sonrası normal çocuklarda cevap kağıtla kullanılabilir. Birinci kısımdaki soru sayısı 46, süre $12^{1/2}$ dakika'dır. İkinci kısımdaki soru sayısı ve süre de aynıdır.

Kronometre: Cattel Uluslararası Zekâ Ölçeğinin uygulanması sırasında her kısımdaki sorulara belirli bir süre verildiğinden bu sürenin ayarlanması amacıyla kronometre kullanılmıştır.

Bilgi fişi: Araştırmada pratiklik sağlayacağı düşünülerek eklemleme bozukluğu gösteren her öğrenci için araştırmanın gerektirdiği bilgilerin kaydedildiği bir Bilgi Fişi hazırlanmıştır (bk. Ek 10). Fiş dört bölüm halinde düzenlenmiştir. Birinci bölümde öğrencinin adı soyadı, okulu, sınıfı, cinsiyeti, doğum tarihi, takvim yaşı, adresinin yer aldığı kimlik bilgileri bulunmaktadır. İkinci bölümde babanın ve annenin eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler vardır. Üçüncü bölümde eklemleme bozukluğuna ilişkin, ailenin çocuktaki eklemleme bozukluğunu fark etme durumu, eklemleme bozukluğunun aile tarafından fark edildiği yaş ve eklemleme bozukluğunun türüne ilişkin bilgiler yer almaktadır. Dördüncü bölüm, eklemleme bozukluğunun nedenlerine ilişkin bilgilerin yer aldığı bölümdür. Bu bölümde yapısal bozukluk, yanlış öğrenme, duygusal ve sosyal duruma ilişkin bilgilerle, diğer bilgiler başlığı altında işitme kaybı durumu ve zihinsel işlev düzeyine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada gereksinim duyulan veriler belirtilen araçlar yoluyla şu aşamalardan geçirilerek toplanmıştır.

Araştırma örneklemine giren ilkokullara gidilip okul yönetimi ile görüşülerek araştırmanın amacı ve yapılacak uygulamalara ilişkin açıklamalar yapıldı.

Araştırma kapsamına giren sınıflardaki 947 öğrenciye konuşma özürü taraması yapılmıştır. Tarama, Ek 1'de verilen Konuşma Özürü Tarama Yönergesine göre yapıldı, sonuçlar Ek 2'de verilen Ekleme Bozukluğu Tarama Kayıt Formuna işlenmiştir.

Konuşma özürü taramasında ekleme bozukluğu olabileceğinden kuşku duyulan öğrencilere Ek 3'de verilen Cümle Ekleme Testi uygulanmıştır. Test sonuçları Ek 4'de örneği verilen Ekleme Testi Kayıt Formuna işlenmiştir.

Ekleme bozukluğu gösteren öğrencilerin kimlik bilgileri, ilkokul müdürlükleri kayıtlarından elde edilmiştir. Gerektiğinde sınıf öğretmenin bilgilerine başvurulmuştur. Alınan bilgiler doğrudan bilgi fişine işlenmiştir.

Ekleme bozukluğu gösteren öğrencilerin sınıf öğretmenleriyle Ek 5'de verilen Öğretmen Görüşme Kılavuzu yardımıyla görüşme yapılmıştır. Görüşme sonucunda öğrencinin duygusal ve sosyal durumuna ilişkin edinilen bilgiler Ek 6'da verilen Öğretmen Görüşme Formuna işlenmiştir.

Ekleme bozukluğu gösteren öğrencilere Cattell Uluslararası Zeka Ölçeği uygulanmıştır. Zeka bölümüne ilişkin edinilen bilgiler doğrudan bilgi fişine işlenmiştir.

Ekleme bozukluğu gösteren öğrenciler, K.B.B. Mütahassısı tarafından yapısal bozukluk bakımından geçirilmiştir. Öğrencideki yapı-

sal bozukluk ve işitme kaybı durumuna ilişkin bilgiler Ek 9'da verilen Yapısal Bozukluk Bakı Formuna, bakıyı yapan doktor tarafından işlenmiştir.

Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin aileleriyle Ek 7'de verilen Aile Görüşme Kılavuzu yardımıyla görüşme yapılmıştır. Öğrencinin aile durumuna ve eklemleme bozukluğunun nedenlerine ilişkin alınan bilgiler Ek 8'de verilen Aile görüşme Formuna işlenmiştir.

Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin her biri için toplanan tüm veriler, verilerin toplanması aşamasında doğrudan ya da formlarda yer alan bilgilerden alınarak Ek 10'da verilen Bilgi Fişine işlenmiştir.

Verilenin Çözömlenmesi

Kullanılan araçlarla toplanan, daha sonra bilgi fişine işlenen ham veriler, gerekli kontrol işleminden geçirildikten sonra araştırmanın amacı olarak belirtilen sorulara yanıt oluşturacak şekilde dağılımları yapılarak, çizelgelerde verilmiştir. Dağılımlar çizelgelerde frekans ve yüzdeler olarak verilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmanın amaç bölümünde belirlenmiş sorulara paralel olarak bulgulara yer verilmiş, gerektiğinde bulgulara ilişkin yorumlara gidilmiştir.

1. Öğrencilerde eklemleme bozukluğu yaygınlığı

Öğrencilerin eklemleme bozukluğu gösterme durumlarına göre dağılımları Çizelge 2'de verilmiştir.

ÇİZELGE 2

Öğrencilerin Eklemleme Bozukluğu Gösterme
Durumlarına Göre Dağılımları

Gösterme Durumu	N	%
Gösteriyor	53	5.60
Göstermiyor	894	94.40
TOPLAM	947	100.00

Çizelge 2'de görüldüğü gibi 947 öğrenciden 53'ünde (% 5.60) eklemleme bozukluğu saptanmıştır. Tuncer'in (1985) yaptığı araştırmada eklemleme bozukluğu oranı % 5.44; Sefer'in (1985) yaptığı araştırmada ise

% 4.63 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen oran, bu bulgularla önemli bir farklılık göstermemektedir.

2. Ekleme bozukluğu gösteren öğrencilerin cinsiyetlerine, takvim yaşlarına, ailelerinin eğitim düzeylerine göre durumları

a. Cinsiyet: Öğrencilerin cinsiyet özelliklerinin ekleme bozukluğu gösterme durumuna göre dağılımı çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3

Öğrencilerin Cinsiyet Özelliklerinin Ekleme Bozukluğu Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

Gösterme Durumu	Cinsiyet		Erkek		
	Kız				
	N	%	N	%	N
Gösteren	26	5.50	27	5.70	53
Göstermeyen	447	94.50	447	94.30	894
TOPLAM	473	100.00	474	100.00	947

Çizelge 3'de görüldüğü gibi araştırma örneklemindeki kızların % 5.50'sinde, erkeklerin % 5.70'inde ekleme bozukluğu görülmüştür. Genellikle erkek öğrencilerde ekleme bozukluğunun kız öğrencilere göre daha yaygın olması beklenmektedir (Özsoy, 1982). Nitekim Sefer (1985), Yazıcıoğlu (1985) ve Tuncer (1985) tarafından yapılan araştırmalarda ekleme bozukluğu erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha yüksek oranda bulunmuştur. Ancak araştırmada bu yönde bir bulgu elde edilmemiştir.

b. Takvim Yaşı: Öğrencilerin takvim yaşları, 6 yıl 9 ay ile 14 yıl 9 ay arasında değişmektedir. Öğrencilerin takvim yaşlarının eklemleme bozukluğu gösterme durumuna göre dağılımı Çizelge 4'de verilmiştir.

Çizelge 4

Öğrencilerin Takvim Yaşlarının Eklemleme Bozukluğu
Gösterme Durumuna göre Dağılımı

Gösterme Durumu	Takvim Yaşları								
	7-6ay ve küçük		7-7ay ile 8-6ay		8-7ay ile 9-6ay		9-7ay ve büyük		N
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Gösteren	4	12.90	20	4.50	17	4.83	12	10.00	53
Göstermeyen	27	87.10	424	95.50	335	95.17	108	90.00	894
TOPLAM	31	100.00	444	100.00	352	100.00	120	100.00	947

Çizelge 4'te görüldüğü gibi eklemleme bozukluğu en yaygın olarak "7-6 ay ve küçük" yaş grubunda görülmektedir. Bu yaş grubundaki öğrencilerin % 12.90'unda eklemleme bozukluğu belirlenmiştir. Bunu % 10.00 oranıyla "9-7 ay ve büyük" yaş grubu izlemektedir. "7-7 ay ile 8-6 ay" ve "8-7 ay ile 9-6 ay" yaş gruplarında elde edilen oranlar birbirlerine oldukça yakındır.

Genellikle eklemleme bozukluğunun yaygınlık oranında yaş ilerledikçe bir düşme beklenmektedir (Cambazoğlu, 1985). Araştırma bulguları bir yönüyle bu beklentiye uygunluk göstermektedir. Ancak "9-7 ay ve büyük" yaş grubunda eklemleme bozukluğu gösteren öğrenci oranındaki artış dikkati çekmektedir. Bu grubun tipik 3 sınıf yaşından daha büyük

olması, öğrencilerin okula başlamasında ya da devamında bazı kesintiler olduğu ihtimalini akla getirmektedir. Bu kesintilerin olası nedenlerinin aynı zamanda öğrencilerin konuşma gelişimlerini olumsuz yönde etkilemesi beklenir. Bununla birlikte "9-7 ay ve büyük" yaş grubunda görülen bu artış ileri araştırmalara konu olabilecek nitelikte görülmektedir.

c. Ailenin eğitim düzeyi: Araştırma örneklemini oluşturan 947 öğrencinin 5'i yetiştirme yurdu ve çocuk yuvasından gelmektedir. 3 öğrencinin annesi, 12 öğrencinin babası hayatta değildir. Bunların dışında kalan öğrencilerden 939'unun annesi, 930'unun babasının eğitim düzeylerine ilişkin bilgi toplanmıştır.

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin, eklemleme bozukluğu gösterme durumuna göre dağılımı Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5

Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerinin Eklemleme Bozukluğu Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

Gösterme Durumu	Annenin Eğitim Düzeyi												
	Cahil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yüksekokul		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Gösteren	15	7.04	6	8.82	25	4.42	2	5.00	3	6.12	-	-	51
Göstermeyen	198	92.96	62	91.18	541	95.58	38	95.00	46	93.88	3	100.00	888
TOPLAM	213	100.00	68	100.00	566	100.00	40	100.00	49	100.00	3	100.00	939

Çizelge 5'de görüldüğü gibi eklemleme bozukluğu % 8.82 oranı ile en aygın olarak "okuryazar" düzeyinde görülmektedir. Bunu % 7.04 oranı

ile "cahil" düzeyinde olanlar izlemektedir. İlkokul ve ortaokul düzeylerinde elde edilen oranlar birbirlerine oldukça yakındır. Yalnızca "Lise" düzeyinde elde edilen oranda hafif bir sıçrama görülmektedir. Annelerinin eğitimi "yüksekokul" düzeyinde olan 3 öğrenci de eklemleme bozukluğu belirlenmemiştir.

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerinin, eklemleme bozukluğu gösterme durumuna göre dağılımı Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6

Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerinin Eklemleme Bozukluğu Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

Gösterme Durumu	Babanın Eğitim Düzeyi												
	Cahil		Okuryazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yüksekokul		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Gösteren	4	14.81	2	18.18	25	4.84	8	4.37	7	5.65	3	4.41	49
Göstermeyen	23	85.19	9	81.82	492	95.16	175	95.63	117	94.35	65	95.59	891
TOPLAM	27	100.00	11	100.00	517	100.00	183	100.00	124	100.00	68	100.00	930

Çizelge 6'da görüldüğü gibi eklemleme bozukluğu annelerde olduğu gibi babalarda en yaygın olarak % 18.18 oranı ile "okuryazar" düzeyinde görülmektedir. Bunu % 14.81 oranı ile "cahil" düzeyinde olanlar izlemektedir. İlkokul ve ileri düzeylerde elde edilen oranlar birbirlerine oldukça yakındır.

3. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin ailelerinin, öğrencideki eklemleme bozukluğunu farketme durumu ve farketme yaşları

Ekleme bozukluğu gösteren 53 öğrenciden 51'inin ailesine ulaşılabilmiştir. Ailesine ulaşılabilen 2 öğrenciden 1'i Yozgat Çocuk Yuvasında, 1'i Yozgat Erkek Yetiştirme Yurdunda bulunmaktadır. Öğrencilerdeki ekmeleme bozukluğunu ailelerinin farketme durumuna ilişkin bilgiler Çizelge 7'de verilmiştir.

Çizelge 7

Öğrencilerdeki Ekmeleme Bozukluğunun Aileleri Tarafından Farkedilme Durumuna Göre Dağılımı

Farkedilme Durumu	N	%
Farkında	45	88.24
Farkında değil	6	11.76
TOPLAM	51	100.00

Çizelge 7'de görüldüğü gibi ailelerin çoğu (%88.24) çocuğundaki ekmeleme bozukluğunun farkındadır. Yalnızca 6 aile araştırma sonucunda ekmeleme bozukluğu olduğunu öğrenmiştir.

Öğrencilerdeki ekmeleme bozukluğunu farkedilen ailelerin, ekmeleme bozukluğunu farkettileri yaşlara göre dağılımı Çizelge 8'de verilmiştir.

Çizelge 8

Öğrencilerdeki Ekleme Bozukluğunun Aileleri Tarafından Farkedildiği Yaşlara Göre Dağılımı

Yaşlar	N	%
4 yaş ve öncesi	29	64.44
5-6 yaş	8	17.78
7 yaş ve sonrası	8	17.78
TOPLAM	45	100.00

Çizelge 8'de görüldüğü gibi ekleme bozukluğu gösteren öğrencilerin ailelerinin % 64.44'ü ekleme bozukluğunu 4 yaş ve öncesinde farkettilerini belirtmişlerdir. Konuşma gelişimi içerisinde 4 yaş ve öncesinde cümle kuruluşlarında zorlanmalar ve kelimelerde yanlış eklemeler gözlenebilmektedir (Bryan ve Bryan, 1982). Bununla birlikte ailelerin 4 yaş ve öncesinde öğrencideki ekleme bozukluğunu farkettilerini belirtmeleri kayda değer görülmektedir. Bu durum ailenin çocuğun gelişimine aşırı duyarlılığı ya da problemin ağırlık derecesi ile açıklanabilir.

4. Ekleme bozukluğu gösteren öğrencilerin ekleme bozukluğu türlerine göre dağılımı

Öğrencilerde görülen ekleme bozukluğu türlerinin genel dağılımı Çizelge 9'da verilmiştir.

Çizelge 9

Öğrencilerde Görülen Ekleme Bozukluğu Türlerinin Genel Dağılımı

Bozukluk Türü	N	%
Değiştirme	39	73.58
Ekleme	4	7.55
Atlama	12	22.64
Bozma	34	64.15

Çizelge 9'da görüldüğü gibi % 73.58 oranı ile "değiştirme" en yaygın ekleme bozukluğu türü olarak görülmektedir. Bunu % 64.15 oranı ile "bozma" türü izlemektedir. % 7.55 ile en az görülen ekleme bozukluğu türü "ekleme" dir. Sefer (1985), araştırmasında ekleme bozukluğu türlerinden en yaygını % 93 oranında değiştirme türü bozukluk olarak bulmuştur. Bunu %20 oranı ile bozma türü bozukluk izlemiştir. Ayrıca Cambazoğlu (1987) da yaptığı araştırmada normal çocuklarda ekleme bozukluğu türlerinden en sık rastlanılanın değiştirme türü bozukluk olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonuçları bu bulguları destekler nitelikte bulunmuştur.

Çizelge 9'dan da anlaşılacağı gibi bazı öğrencilerde yalnızca bir, bazılarında ise iki ya da daha fazla ekleme bozukluğu türü belirlenmiştir. Öğrencilerin ekleme bozukluğunun türlerine göre dağılımı Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10
Öğrencilerin Ekleme Bozukluğunun Türlerine
Göre Dağılımı

Bozukluk Türü	N	%
Bozma	11	20.75
Değiştirme	13	24.53
Değiştirme-Bozma	15	28.30
Değiştirme-Atlama	4	7.55
Bozma-Atlama	3	5.66
Atlama-Bozma-Değiştirme	3	5.66
Diğer (Frekansı 1 ve 2 olan bozukluk türleri için kullanılmıştır)	4	7.55
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 10'da görülebileceği gibi öğrencilerin yarısından fazlasında iki ya da daha fazla ekleme bozukluğu türü görülmektedir. Bunlar içerisinde "değiştirme-bozma" en yaygın (% 28.30) olanıdır.

5. Ekleme bozukluğu gösteren öğrencilerin olası yapısal ve işlevsel nedenler yönünden dağılımı

a. Yapısal nedenler.- Öğrencilerin yapısal bozukluk gösterme durumuna göre dağılımı Çizelge 11'de verilmiştir.

Çizelge 11

Öğrencilerin Yapısal Bozukluk Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

Yapısal Bozukluk Durumu	N	%
Gösteren	37	69.81
Göstermeyen	16	30.19
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 11'de görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunda (% 69.81) yapısal bozukluk görülmüştür.

Yapısal bozukluk gösteren öğrencilerde görülen yapısal bozukluk alanlarının genel dağılımı Çizelge 12'de verilmiştir.

Çizelge 12

Öğrencilerde Görülen Yapısal Bozukluk Alanlarının Genel Dağılımı

Yapısal Bozukluk Alanı	N	%
Dudak	-	-
Diş	23	60.16
Çene	14	36.84
Dil	8	21.62
Damak	4	10.81
Gırtlak ve boyun yapısı	6	16.21

Çizelge 12'de görüldüğü gibi % 60.16 oranı ile yapısal bozukluk görülen en yaygın alan "diş yapısı" olarak görülmektedir. Bunu % 36.84 ile "çene yapısı" izlemektedir. Yapısal bozukluk alanlarından "dudak yapısı" bozukluğa rastanılmayan tek alan olarak görülmüştür.

Çizelge 12'den de anlaşılacağı gibi bazı öğrencilerin yalnızca bir, bazılarında ise iki ya da daha fazla yapısal bozukluk alanında yapısal bozukluk gösterdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin yapısal bozukluk alanlarına göre dağılımı Çizelge 13'de verilmiştir.

Çizelge 13

Öğrencilerin Yapısal Bozukluk Alanlarına Göre Dağılımı

Yapısal Bozukluk Alanı	N	%
Diş	13	35.14
Dil	5	13.51
Çene	4	10.81
Diş-Çene	4	10.81
Çene-Gırtlak ve Boyun	3	8.11
Diş-Dil	2	5.40
Diğer(Frekansı 1 olan yapısal bozukluk alanları için kullanılmıştır)	6	16.22
TOPLAM	37	100.00

Çizelge 13'de görüldüğü gibi yapısal bozukluk gösteren öğrencilerde yine en yaygın olarak (% 35.14) diş yapısında bozukluk görüldüğü belirlenmiştir. Yapısal bozukluk gösteren öğrencilerden % 13.51'inin

dil yapısında bozukluk görüldüğü belirlenmiştir.

b. İşlevsel nedenler.- İşlevsel nedenler, işitme kaybı, zihinsel gerilik, yanlış öğrenme ve duygusal problemler boyutlarında ele alınmıştır.

İşitme kaybı: Öğrencilerin işitme kaybı gösterme durumuna göre dağılımı Çizelge 14'de verilmiştir.

Çizelge 14

Öğrencilerin İşitme Kaybı Gösterme
Durumuna Göre Dağılımı

İşitme Kaybı Durumu	N	%
Gösteren	3	5.66
Göstermeyen	50	94.34
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 14'de görüldüğü gibi 3 öğrencide işitme kaybı görülmüştür. Genellikle zorunlu eğitim çaığında bulunan çocuklarda işitme özürü oranı % 2 olarak kabul edilmektedir (Özsoy, 1981). Bu orandan hareket edilecek olunursa araştırma kümesini oluşturan öğrencilerin yalnızca birinde işitme özürüne rastlanması beklenebilir. Oysa araştırmada 3 öğrencide işitme özürü belirlenmiştir.

Zihinsel işlev düzeyi: Öğrencilerin zihinsel işlev düzeyine göre dağılımı Çizelge 15'de verilmiştir.

Çizelge 15
Öğrencilerin Zihinsel İşlev Düzeyine
Göre Dağılımı

Zihinsel İşlev Düzeyi	N	%
67 ve alt	13	24.53
68-83	7	13.21
84-116	31	58.49
117 ve üst	2	3.77
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 15'de görüldüğü gibi eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin yarısından fazlası (% 58.49) "84-116" zeka bölümü arasında yer almaktadır. "68 ve alt" zeka bölümünde % 24.53 öğrenci bulunmaktadır. Normal dağılım eğrisi dikkate alındığında zeka bölümü "68 ve altında" olan öğrencilerin oranının % 2.27 olması beklenmektedir (Bu öğrenciler zihinsel işlevler yönünden geri olarak kabul edilmektedirler) (Eripek, 1989). Bu yönüyle eklemleme bozukluğu belirlenen öğrencilerin % 24.53'ünün zeka bölümlerinin 68 ve altında olması dikkati çekmektedir. Ancak elde edilen zeka bölümü sonuçlarının tek bir testin uygulanması ile sınırlı olması konuya ilişkin kesin bir yorumda bulunabilmeyi güçleştirmektedir.

Yanlış öğrenme: Yanlış öğrenme; evde çift dil konuşulması ve ailede eklemleme bozukluğu olan bir başkasının bulunması boyutlarında ele alınmıştır.

Öğrencilerin, evlerinde eklemleme bozukluğu gösteren bir başka

kişinin bulunması durumuna göre dağılımları Çizelge 16'da verilmiştir.

Çizelge 16

Öğrencilerin, Evlerinde Ekleme Bozukluğu

Gösteren Bir Başka Kişinin Bulunması

Durumuna Göre Dağılımı

Ekleme Bozukluğu Gösteren	N	%
Var	15	28.30
Yok	38	71.70
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 16'da görüldüğü gibi öğrencilerin % 28.30'unun evlerinde ekleme bozukluğu olan bir başka kişi bulunmaktadır. Konuşma gelişiminde model olma yoluyla öğrenme önemli bir yer tutmaktadır. Bu yönüyle aile üyelerinden birisinin ekleme bozukluğu göstermesi, çocuğun aynı problemi gösterme olasılığını artırmaktadır (Dunn, 1963; Özsoy, 1982). Araştırmada elde edilen % 28.30 oranı normal koşullarda beklenen oranın oldukça üzerindedir.

Öğrencilerin ailede çift dil kullanılma durumuna göre dağılımı Çizelge 17'de verilmiştir.

Çizelge 17

Öğrencilerin Evde Çift Dil Kullanma Durumuna Göre Dağılımı

Çift Dil Konuşulma Durumu	N	%
Konuşuluyor	3	5.66
Konuşulmuyor	50	94.34
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 17'de görüldüğü gibi 53 öğrenciden yalnızca 3 öğrencinin evinde çift dil konuşulduğu belirlenmiştir. Bunlardan ikisinde Almanca, birinde ise Kürtçe ikinci dil olarak kullanılmaktadır. Evlerinde çift dil konuşulan ailelerde büyümekte olan çocukların konuşmaları bundan olumsuz yönde etkilenebilir. Evde konuşulan dil çevrede konuşulan dilden farklı olursa bu durum içinde olan çocuklar konuşma gelişimleri açısından çeşitli engellerle karşılaşabilirler. Bu da çocukların konuşmalarında eklemleme bozukluğuna neden olabilmektedir (Özsoy, 1982). Ancak araştırmanın yapıldığı okullara devam eden öğrencilerin ailelerinde çift dil konuşma durumunun yaygınlığı konusunda herhangi bir bilginin mevcut olmaması, araştırmanın bu sonucunu yorumlamayı güçleştirmektedir.

Duygusal problemler: Duygusal problemler; alışkanlık problemleri, arkadaşlık ilişkileri, genel duygusal durum ve eklemleme bozukluğunun farkedildiği dönemlerde ailede önemli bir olayın yaşanması boyutlarında ele alınmıştır.

Öğrencilerin alışkanlık problemi gösterme durumuna göre dağılımı Çizelge 18'de verilmiştir.

Çizelge 18
Öğrencilerin Alışkanlık Problemi Gösterme
Durumuna Göre Dağılımı

Alışkanlık Problemi	N	%
Var	22	41.51
Yok	31	58.49
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 18'de görüldüğü gibi öğrencilerin yarısına yakınında (% 41.51) alışkanlık problemi belirlenmiştir. Öğrencilerde görülen alışkanlık problemlerinin genel dağılımı Çizelge 19'da verilmiştir.

Çizelge 19
Öğrencilerde Görülen Alışkanlık Problemlerinin
Genel Dağılımı

Alışkanlık Problemi	N	%
Tırnak Yeme	5	22.73
Parmak emme	1	4.55
Gündüz altını ıslatma	1	4.55
Gece altını ıslatma	18	81.82

Çizelge 19'da görüldüğü gibi öğrencilerde görülen alışkanlık problemlerinden en yaygın olanı % 81.82 oranı "gece altını ıslatma" alışkanlığı olarak belirlenmiştir. Bu oranı % 22.73 oranı ile "tırnak yeme" alışkanlığı izlemektedir. Çizelge 19'dan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin bazılarında yalnızca bir, bazılarında ise iki alışkanlık problemi birlikte görülmüştür. Çizelge 20'de öğrencilerin alışkanlık problemi gösterme durumlarına göre dağılımı verilmiştir.

Çizelge 20

Öğrencilerin Alışkanlık Problemi Gösterme Durumlarına Göre Dağılımı

Alışkanlık Problemi	N	%
Tırnak yeme	3	13.63
Parmak emme	1	4.55
Gece altını ıslatma	14	68.18
Tırnak yeme/Gece altını ıslatma	2	9.09
Gündüz/Gece altını ıslatma	1	4.55
TOPLAM	22	100.00

Çizelge 20'de görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunda tek bir alışkanlık problemi belirlenmiştir. Bu problemlerin başında yine % 68.18 oranı ile "gece altını ıslatma" gelmektedir. Bunu % 13.63 oranı ile "tırnak yeme" izlemektedir. Yalnızca 3 öğrenciden birden fazla alışkanlık problemi belirlenmiştir.

Öğrencilerin arkadaşları ile ilişki kurma durumuna göre dağılı-

mı Çizelge 21'de verilmiştir.

Çizelge 21
Öğrencilerin Arkadaşları ile İlişki Kurma
Durumuna Göre Dağılımı

Arkadaşları ile İlişki Kurma	N	%
Son derece sosyal	9	16.98
Yeterince sosyal	28	52.83
Sosyal ilişkileri zayıf	16	30.19
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 21'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 52.83'ünün arkadaşlarıyla ilişkileri "yeterince sosyal" olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin % 30.19'unun "sosyal ilişkileri zayıf" olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin arkadaşları tarafından istenilme durumuna göre dağılımı Çizelge 22'de verilmiştir.

Çizelge 22
Öğrencilerin Arkadaşları Tarafından
İstenilme Durumuna Göre dağılımı

İstenilme Durumu	N	%
Çok istenilen	8	15.09
Yeterince istenilen	38	71.70
İstenilmeyen	7	13.21
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 22'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 71.70'inin arkadaşları tarafından yeterince istenildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin % 13.21'i ise arkadaşları tarafından istenilmeyen öğrenciler olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin genel duygusal durumlarına göre dağılımı Çizelge 23'de verilmiştir.

Çizelge 23
Öğrencilerin Genel Duygusal Durumlarına
Göre Dağılımı

Genel Duygusal Durumu	N	%
Normal	26	49.05
İçedönük	23	43.40
Saldırgan	4	7.55
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 23'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 49.05'inin duygusal durumu "normal", % 43.40'ının "içedönük", % 7.55'inin "saldırgan" olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin duygusal problem gösterme durumlarını araştırmada ele alınan boyutlarda ele alındığında, öğrencilerin yarısına yakınının alışkanlık problemi ve içedönük davranışlar gösterdiği belirlenmiştir. Bunun yanında sosyal ilişkileri zayıf olan öğrencilerin oranının (% 30.19) yüksek olması, ekleme bozukluğu gösteren öğrencilerde duygusal problemlerin yoğun olduğu konusunda önemli ipuçları vermektedir. Genellikle duygusal problemlerin çocuğun konuşma gelişimini olumsuz

yönde etkilemesi ya da geciktirmesi beklenmektedir (Özsoy, 1982). Ek-
lemlene bozukluğu gösteren öğrencilerde duygusal problemlerin bu den-
li yaygın olarak görülmesi bu ilişkiler ile açıklanabilir.

Öğrencilerin, eklemleme bozukluğunun farkedildiği dönemde aile-
de önemli bir olayın yaşanılması durumuna göre dağılımı Çizelge 24'de
verilmiştir.

Çizelge 24

Öğrencilerin Eklemleme Bozukluğunun Farkedildiği
Dönemde Ailede Önemli Bir Olayın Yaşanılması
Durumuna Göre Dağılımı

Olayın Yaşanılması Durumu	N	%
Var	34	66.67
Yok	17	33.33
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 24'de görüldüğü gibi öğrencilerin % 66.67'si eklemleme
bozukluğunun farkedildiği dönemde ailede önemli bir olay yaşamışlardır.
Çizelge 25'de eklemleme bozukluğunun farkedildiği dönemde ailede yaşa-
nılan önemli olayların genel dağılımı verilmiştir.

Çizelge 25

Öğrencilerde Ekleme Bozukluğunun Farkedildiği Dönemde Ailede Yaşanılan Önemli Olayların Genel Dağılımı

Yaşanılan Olaylar	N	%
Yeni bir kardeşin doğumu	15	44.12
Yakın birinin ölümü	6	17.65
Anne-babanın uzun süre evden ayrı kalması	2	5.88
Çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi	13	38.24
Diğer(Frekansı 1 olan olaylar için kullanılmıştır)	6	17.65

Çizelge 25'de görüldüğü gibi öğrencilerde ekleme bozukluğunun farkedildiği dönemde ailede yaşanan önemli olayların başında % 44.12 oranı ile "yeni bir kardeşin doğumu" gelmektedir. Bu oranı % 38.24 oranı ile "çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi" izlemektedir. Çizelge 25'den de anlaşılacağı gibi ekleme bozukluğunun farkedildiği dönemde ailede yaşanan önemli olayların varlığı bazı öğrencilerde yalnızca bir, bazılarında ise iki ya da daha fazla olarak görülmektedir. Öğrencilerin ekleme bozukluğunun farkedildiği dönemde yaşadıkları olaylara göre dağılımı Çizelge 26'da verilmiştir.

Çizelge 26

Öğrencilerin Ekleme Bozukluğunun Farkedildiği
Dönemde Yaşadıkları Olaylara Göre Dağılımı

Yaşanılan Olaylar	N	%
Yeni bir kardeşin doğumu	10	29.41
Yakın birinin ölümü	2	5.88
Ann-babanın uzun süre evden ayrı kalması	2	5.88
Çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi	8	23.53
Yeni bir kardeşin doğumu/Çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi	3	8.83
Diğer(Frekansı 1 olan olaylar için kullanılmıştır)	9	26.47
TOPLAM	53	100.00

Çizelge 26'da görüldüğü gibi öğrencilerin, ekleme bozukluğunun farkedildiği dönemde yine en yaygın olarak (% 29.41) "yeni bir kardeşin doğumu" olayını yaşadıkları belirlenmiştir. Bunu % 23.53 oranı ile "çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi" izlemektedir. Aileye yeni bir kardeşin gelmesi çocuğu duygusal yönden etkileyebilir. Bunun yanı sıra büyük çocuk, küçük çocuğun bebeksi konuşması ile üzerinde topladığı ilgiyi görerek onun konuşmasını model alabilir (Dunn, 1963). Diğer yandan çocuğun bütün halinde sağlıklı olarak büyümesi ve gelişmesi konuşma gelişimini etkiler. Bu yönüyle çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi her türlü gelişimini olduğu gibi konuşma gelişimini de engelle-

bilir (Özsoy, 1982). Bunun sonucunda çocuğun konuşmasında eklemleme bozukluğu görülebilir.

BÖLÜM IV

ÖZET, YARGI ve ÖNERİLER

Bu bölümde önce araştırmanın kısa bir özeti, sonra yargıya yer verilecektir. Daha sonra önerilere geçilecektir. Öneriler uygulamaya ve ileri araştırmalara ilişkin olmak üzere iki alt başlık halinde verilecektir.

Özet

Araştırmanın amacı, Yozgat il merkezinde ilkokul üçüncü sınıflara devam eden öğrencilerin konuşmalarının eklemleme bozukluğu yönünden değerlendirilmesidir.

Araştırma 1989-1990 öğretim yılında yapılmıştır. Yozgat il merkezinde 18 ilkokul ve bu ilkokullarda 47 üçüncü sınıf bulunmaktadır. Bu okulların buldukları bölgelerin sosyo-ekonomik düzeyleri dikkate alınarak oranlı küme örnekleme yoluyla 2/3 oranı benimsenerek 31 üçüncü sınıf seçilip araştırma örnekleme oluşturulmuştur.

Araştırma örneklemini oluşturan üçüncü sınıflara konuşma özürü taraması yapılmış, konuşmalarında eklemleme bozukluğu olduğundan kuşku duyulan öğrenciler bireysel olarak teste alınmışlardır. Öğrencilere Cümle Eklemleme Testi uygulanmıştır. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrenciler belirlendikten sonra bu öğrencilerin kimlik bilgileri okul kayıtlarından alınmıştır. Öğretmen Görüşme Formu ile öğrencilerin öğretmenleri ile görüşme yapılarak öğrencinin duygusal ve sosyal durumuna

ilişkin bilgiler toplanmıştır. Öğrencilere Cattell Uluslararası Zeka Ölçeği uygulanarak zihinsel işlev düzeyleri belirlenmiştir. Yapısal Bozukluk Bakı Formu aracılığı ile öğrenciler K.B.B. mütehassısı tarafından yapısal bozukluk bakımından geçirilmişlerdir. Aile Görüşme Formu ile öğrencilerin aileleriyle görüşme yapılarak aile durumuna ve eklemleme bozukluğunun nedenlerine ilişkin bilgiler toplanmıştır.

Araştırmada toplanan ham veriler araştırmanın amacı olarak belirtilen sorulara yanıt oluşturacak şekilde dağılımları yapılarak çizelgelerde verilmiştir. Dağılımlar çizelgelerde frekans ve yüzdelik değerler olarak verilmiştir.

Araştırmanın başlıca bulguları şunlardır:

1. Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin % 5.60'ında eklemleme bozukluğu saptanmıştır.

2. a. Araştırma örneklemindeki kızların % 5.50'sinde, erkeklerin % 5.70'inde eklemleme bozukluğu görülmüştür. Kız ve erkek öğrencilerde eklemleme bozukluğunun görülme oranı birbirine oldukça yakındır.

b. Öğrencilerin takvim yaşları 6-9 ay ile 14-9 ay arasında değişmektedir. Eklemleme bozukluğunun en yaygın olarak görüldüğü yaş grubu "7-6 ay ve küçük" dir. Bu yaş grubundaki öğrencilerin % 12.90'ında eklemleme bozukluğu görülmüştür.

c. Öğrencilerden annelerinin eğitim düzeyi "okuryazar" olanlarda % 8.82 oranı ile eklemleme bozukluğu yaygın olarak görülmüştür. Annelerinin eğitim düzeyi "yüksekokul" olan üç öğrencide eklemleme bozukluğu görülmemiştir. Öğrenci babalarında annelerde olduğu gibi en yaygın olarak % 18.18 oranı ile "okuryazar" düzeyinde eklemleme bozukluğu görülmektedir. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerden üçünün babası yüksekokul mezunudur.

3. Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin % 88.24'ünün ailesi öğrencideki eklemleme bozukluğunun farkındadır. Öğrencideki eklemle-

me bozukluğunun aileleri tarafından farkedildiği yaş grubu en yaygın olarak "4 yaş ve öncesi" yaş grubunda görülmüştür.

4. Öğrencilerde eklemleme bozukluğu türlerinden en yaygını "değiştirme" (% 73.85) türü olarak belirlenmiş. Bunu % 64.15 ile "bozma" türü izlemektedir. Öğrencilerin eklemleme bozukluğunun türlerine göre dağılımı incelendiğinde "değiştirme-bozma" türü birlikte % 28.30 oranı ile en yaygın olarak belirlenmiştir.

5. a. Öğrencilerin % 69.81'inde yapısal bozukluk görülmüştür. Öğrencilerde görülen yapısal bozukluk alanlarından en yaygın olanı "diş yapısı" olarak belirlenmiştir. Yapısal bozukluğa rastlanılmayan tek alan "dudak yapısı" olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yapısal bozukluk alanlarına göre dağılımında da yine en yaygın olarak (% 35.14) diş yapısında bozukluk görülmüştür.

b. Eklemleme bozukluğu gösteren 53 öğrenciden 3'ünde işitme kaybı görülmüştür.

Öğrencilerin yarısından fazlası (% 58.49) "84-116" zeka bölümü arasında belirlenmiştir. Öğrencilerin % 24.53'ü "68-ve alt" zeka bölümünde yer almaktadır.

Öğrencilerin % 28.30'unun evlerinde eklemleme bozukluğu olan bir başka kişi olduğu belirlenmiştir. 53 öğrenciden yalnızca 3 öğrencinin evinde çift dil konuşulduğu görülmüştür.

Öğrencilerin % 41.51'inde alışkanlık problemi belirlenmiştir. Öğrencilerde görülen alışkanlık problemlerinin genel dağılımında "gece altını ıslatma" % 81.82 oranı ile başta yer almaktadır. Öğrencilerin alışkanlık problemi gösterme durumları incelendiğinde "gece altını ıslatma" alışkanlığı bu kez % 68.18 oranı ile yine başta belirlenmiştir. Öğrencilerin % 52.83'unün arkadaşları ile ilişkileri "yeterince sosyal", % 30.19'unun ise "sosyal ilişkileri zayıf" olarak belirlen-

miştir. Öğrencilerin % 71.70'i arkadaşları tarafından "yeterince istenilen", % 13.21'i ise "istenilmeyen" öğrencilerdir. Öğrencilerin % 49.05'inin duygusal durumu "normal", % 43.40'ının "içedönük", % 7.55'inin "saldırgan" olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin % 66,67'sinin eklemleme bozukluğunun farkedildiği dönemde ailede önemli bir olayı yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerde eklemleme bozukluğunun farkedildiği dönemde ailede önemli bir olayı yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerde eklemleme bozukluğunun farkedildiği dönemde ailede yaşanan önemli olayların genel dağılımı incelendiğinde en yaygın olarak "yeni bir kardeşin doğumu" % 44.12 oranı ile başta yer almaktadır. Bu oranı % 38.24 oranı ile "çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi" izlemektedir. Öğrencilerin bu olaylara göre dağılımı incelendiğinde yine "yeni bir kardeşin doğumu" % 29.41 oranı ile birinci sırada % 23.53 oranı ile "çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi" ikinci sırada yer almıştır.

Yarqı

Erkek ve kız öğrencilerde eklemleme bozukluğunun görülme olasılığı birbirine oldukça yakındır.

Öğrencilerin yaşı düştükçe eklemleme bozukluğunun görülme olasılığı artmaktadır. Yaşın ilerlemesi, konuşma gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.

Ailelerin eğitim düzeyi ilkokul düzeyinin altında olan öğrencilerde eklemleme bozuklukları, ailelerinin eğitim düzeyi ilkokul düzeyinin üzerinde olan öğrencilerden daha fazla görülmektedir.

Öğrencilerde eklemleme bozuklukları genellikle erken yaşlarda aileleri tarafından farkedilmektedir.

Eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerden yarısından fazlasında yapısal bozukluk görülmektedir. En çok diş yapısında bozukluk görül-

mektedir.

Normal okul çağı nüfusuna göre, eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerde daha fazla işitme kaybı görülmektedir.

Normal dağılım eğrisi dikkate alındığında eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin zihinsel işlev düzeyleri oldukça düşük bulunmaktadır.

Öğrencilerin yarısına yakınının alışkanlık problemi göstermesi bunun yanında içedönük davranışlara sıklıkla rastlanması ayrıca eklemleme bozukluğunun farkedildiği dönemde yaridan fazlasının, ailede önemli bir olayı yaşamış olması bu öğrencilerin duygusal bir takım problemleri olduğunu göstermektedir.

Öneriler

Araştırmanın bulguları dikkate alındığında öneriler iki alt başlıkta sıralanabilir. Önerilerin bir kısmı eğitime, uygulamaya yönelik olacaktır. Bir kısmı da ileri araştırmalara yönelik olacaktır.

Eğitime, Uygulamaya, Yönelik Öneriler

1. İlkokullarda ya da rehberlik araştırma merkezleri bünyelerinde eklemleme bozukluğu gösteren çocuklara yönelik önleyici ve iyileştirici hizmetler sağlanabilir.

2. Anne, baba ve öğretmenlere eklemleme bozukluğu konusunda aydınlatıcı bilgiler verilebilir.

3. Okullarda yapılan sağlık taramaları çerçevesinde konuşma düzensizliği oluşturan organların bakısına ve tedavisine önem verilebilir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. İlkokul öğrencilerinin konuşmalarının eklemleme bozukluğu yö-

nünden değerlendirilmesi Yozgat ili sınırları içerisinde yapılabilir.

2. Eklemleme bozukluğunun türleri ve eklemleme bozukluğunun nedenleri arasındaki ilişkilerin varlığı ve yönü araştırılabilir.

3. Eklemleme bozukluğunun olası nedenlerine ilişkin olarak çocuğun durumu çok yönlü ve daha geniş bir uzmanlar grubundan yararlanılarak incelenebilir.

EKLER

EK	<u>Sayfa</u>
1. KONUŞMA ÖZÜRÜ TARAMA YÖNERGESİ (A Grubu Özürler İçin)	52
2. EKLEMLEME BOZUKLUĞU TARAMA KAYIT FORMU	55
3. CÜMLE EKLEMLEME (Artikülasyon) TESTİ	56
4. EKLEMLEME TESTİ KAYIT ÇİZELGESİ	58
5. ÖĞRETME GÖRÜŞME KILAVUZU	67
6. ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU	69
7. AİLE GÖRÜŞME KILAVUZU	70
8. AİLE GÖRÜŞME FORMU	72
9. YAPISAL BOZUKLUK BAKI FORMU	74
10. BİLGİ FİŞİ	76
11. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNDEN ALINAN İZİN BELGESİ	79
12. YOZGAT İLİ MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN İZİN BELGESİ...	80

KONUŞMA ÖZÜRÜ TARAMA YÖNERGESİ

(A Grubu Özürler İçin)

Deneklerde "A Grubu Konuşma Özürleri" olup olmadığı bu yönergeye göre yapılacak tarama sonucunda saptanacaktır.

TARAMANIN ÖN HAZIRLIĞI

Taramanın sağlıklı ve kolay yapılabilmesi için aşağıda belirtilen ön hazırlığın yapılması gerekir:

1. Taramanın yapılacak okulun müdürü ve sınıfın öğretmeni ile önceden görüşülüp, tarama yapılacak gün ve saatlerin birlikte kararlaştırılması.

2. Tarama formlarının doldurulup hazırlanması.

3. Dersanelerin tarama yapmaya uygun olup olmadığının kontrol edilmesi. Tarama yapılacak dersanenin sessiz ve iyi gözlem yapılabilmesi için aydınlık olması gerekir. Uygun olmayan dersane varsa o sınıfın öğrencilerinin nerede taramaya tabi tutulacağına önceden belirlenmesi gerekir.

4. Tarama cümlelerinin çoğaltılıp hazırlanması. Cümleler karton veya kalınca kâğıtlarda olursa daha kullanışlı olur. Cümle kartonları 20-25 kadar olabilir.

TARAMANIN YAPILMASI

1. Taramanın, ön hazırlık sırasında kararlaştırılan gün ve saatte yapılmasına dikkat edilmelidir.

2. Taramanın ne olduğu ve nasıl yapılacağı sınıfa açıklanmalı. Kullanılacak ifade sınıf düzeyi ve duruma uygun olmalıdır. Küçük sınıf-

lara yapılacak açıklama şöyle olabilir:

"Çocuklar, konuşurken sizlerin bazı kelimeleri ne kadar doğru söyleyebildiğinizi öğrenmek istiyorum. Bunun için üç şey yapacağız. Hepsi kolay. Birisi, ben kime işaret edersem o bana adını, soyadını söyleyecek. Biraz da evinden, arkadaşlarından, sevdiği oyun yada işlerden söz etsin. Babası ne iş yapar? Kardeşleri var mı? Varsa kendinden büyük mü, küçük mü, şimdi onlar neredeler ve ne iş yaparlar? En iyi arkadaşları kim gibi. Bun bir deneyelim mi? Peki. (İstekli olan birisini kaldırın) Haydi sen konuş bakalım. Tamam. İşte böyle yapacağız. Nasıl zor mu?

İkinci yapacağınız iş şu: Adını, soyadını söyleyerek konuşan arkadaşınız birden ona kadara sayacak. Ama pek çabuk değil. Biraz ağır olacak. Bunu da bir deneyelim mi?(Biraz önce konuşan çocuğa saydırın) Haydi sen say bakalım. Tamam.

(Üçüncü iş okuma bilmeyenler için ayrı, okuma bilenler için ayrı olacak.)

Okuma Bilmeyenler İçin

Şimdi üçüncü işe geldik. O da şu: Ben size bazı cümleler söyleyeceğim. Siz onları bana aynen tekrar edeceksiniz. Yapar mısınız? Bir deneyelim mi? Peki. İyi dinleyin. "Bugün hava güzel." tekrar edin bakayım. Tamam. Aferin. Yalnız bundan sonrakileri hep beraber değil, teker teker tekrar edeceksiniz. Herkes iyi anladımı ne yapacağımızı?

Peki , Şimdi baştan başlayacağı."

Tekrar ettirilecek cümleler:

1. Tren saat üçte gelir.
2. Durakta gazeteci var.
3. Havan mangalın altında olacak.
4. Paşa baban kitap kapağını beğendi mi?
5. Bu defterde dört fındık, iki limon reemi var.

6. Jandarma çiçekçiye gülden çelenk yap dedi.

Okuma Bilenler İçin

"Üçüncü iş şu: İçinde 6 cümle yazılı olan şu kâğıtlardan vereceğim. Sayıyı sayıp bitiren, önce cümlelere bir baksın, gözden geçirsin. Sonra bana okusun. Ne çok hızlı, ne de çok yavaş. konuşur gibi okumaya çalışsın emi." (Cümlelerin yazılı olduğu kartları dağıtınız. Kartlar öğrencilere konuşma sırası gelmeden önce dağıtılabilir.)

3. Kendini tanıtırma konuşması, sayı sayma ve cümleleri tekrar etme yada okuma sırasında denekler gözlenmeli. Gözlem kayıt formunda olan konuşma özürleri dikkate alınarak yapılacak. Öğrencilerden dudağı yarık veya dikilmiş olanların olup olmadığına da dikkat edilmelidir. Herhangi bir konuşma özürünün varlığından kuşku duyulursa o öğrenci için formun ilgili yerine (?) işareti konulmalı. Hiçbir özür belirtisi olmayanlar için formun ilgili yerine bir (✓) işareti konulmalıdır.

4. Sınıftaki öğrencilerin hepsi aynı şekilde yoklandıktan sonra, sınıftan ayrılmadan önce, onlara "Belki içinizden bazılarını tekrar çağırabilirim. Gelirsiniz değil mi?" şeklinde ikinci test için, bir genel uyarıda bulunmak gerekir.

5. Sınıf öğretmenine (?) ile işaretlenen öğrenciler dışında, konuşma özürü olmasından kuşkulandığı öğrencisi olup olmadığı sorulmalı. Varsa onların hizalarındaki (✓) işareti silinip bir (?) işareti konulmalıdır.

6. Sınıfın tümüne ve öğretmene taramanın yapılmasında gösterdikleri ilgi ve sağladıkları kolaylık belirtilerek teşekkür edilmeli.

7. Aynı okulda taranacak başka sınıflar varsa onlar da aynı şekilde taranır.

8. Tarama sırasında (?) işareti ile belli edilen öğrencilere ayrıntılı test uygulanması için gün kararlaştırılır.

9. Okul müdürü ve ilgililere teşekkür edilmesi unutulmamalıdır.

CÜMLE EKLEMLENME (Artıkülâsyon) TESTİ

Bu test, konuşma özürü taramasında, konuşmalarında özür olmasından kuşku duyulan deneklere uygulanmak üzere hazırlanmıştır. Test, her ne kadar EKLEMLENME adını taşıyorsa da aynı zamanda ses, ritim ve diğer konuşma özürlerinin saptanmasında da kullanılabilir. Bu maksatla kayıt formunda adı geçen özürlere yer verilmiştir.

Test, testte yer alan cümleleri okuyabilecek durumda olan deneklere uygulanabilir.

Test'in iki formu vardır. Biri TESTÇİ İÇİN, diğeri DENEK İÇİN.

Test'in uygulanmasında diğer testlerin uygulanmasında uyulması zorunlu genel hususlara dikkat edilmelidir. Test uygulanacak yer ısı, ışık ve fıkik koşulları yönünden normal olmalıdır. Ayrıca test uygulanacak yerin sessiz olmasına dikkat edilmelidir. Okullarda test'in uygulanmasında diğer öğrencilerin derste olduğu zamanlarda yapılmasına dikkat edilmelidir. Test uygulanacak yer denek'in rahatça oturabileceği bir düzende olmalıdır.

Testçi denek'in her türlü duruş, oturuş, jest, mimik ve ağız, dudak hareketlerini kolayca görüp izleyebileceği şekilde oturmaya dikkat etmelidir.

Test uygulanmadan önce KAYIT FORMU'nun başlık kısmındaki bilgiler eksiksiz doldurulmalıdır.

Uygulamaya testin baş tarafındaki AÇIKLAMA uygulayıcı tarafından denek'in duyabileceği bir sesle okunmalı ve denek'in dinlemesi sağlanmalıdır.

Denek testteki cümleleri okumaya başlayınca testçi elindeki form-
dan her cümleyi dikkatle izlemelidir. Özellikle, cümlede altı çizilerek
işaretlenmiş olan seslere dikkat edilmelidir. Aynı zamanda denek'in ses
ve ritim bozukluğu belirtileri gösterip göstermediği izlenmeli, varsa
belirtiler kayıt formunda ayrılmış olan yerlere işaretlenmeli ve gereken
notlar alınmalıdır.

EKLEMELEME TESTİ KAYIT ÇİZELGESİ

Resimli Sözlü-Objeli Yazılı(Cümle) Karma
 Adı Soyadı : Test Tarihi :
 Cinsiyeti : Kız Erkek Doğum Tarihi:
 Okulu : Takvim Yaşı :
 Sınıf ve No: Uygulayan :

AÇIKLAMA:

Doğru çıkarılan her ses için bir (✓) işareti koyunuz. Atlanan her ses için bir (A) harfi, eklenen sesin işaretini, değiştirilen ses için onun yerine çıkarılan sesin işaretini, bozuk ses için (O) işareti koyunuz. Diğer gözlemlerinizi kaydediniz.
 Gerekirse kağıdın arkası kullanılabilir.

ÜNSÜZLER(Konsonlar)					ÜNLÜLER(Vokaller)				
No.	Ses	Başta	Ortada	Sonda	No.	Ses	Başta	Ortada	Sonda
1	p p				26	i i			
2	b b				27	y ü			
3	t t				28	e e			
4	d d				29	ö ö			
5	c k				30	ax a			
6	g				31	oo o			
7	k k				32	uu u			
8	g g				33	ı ı			
9	m m				Üzürlü çıkarılan seslerin özeti: Düşürme-Atlama: Ekleme: Değiştirme: Bozma: Ses bozuklukları: Şiddet: Perde: Ton-Kalite: Esneklik: Ritim bozuklukları: Başlayamama: Duraklama-İrkilme: Tekrar: Uzatma: Patlatma: El,kol,yüz,gövde hareketleri: Temel sözcükler:				
10	n n								
11	h nk ng								
12	ğ nk ng								
13	f f								
14	v v								
15	s s								
16	z z								
17	ş s								
18	ç j								
19	r r								
20	l l								
21	l l								
22	j v								
23	h h								
24	tç c								
25	dç c								

Diğerleri:

Dudak varıklılığı:

AÇIKLAMA:

Aşağıda, sıra numaraları ile belirtilen çerçeveler içinde, iki ya da üç cümlelik gruplar verilmiştir. Önce her gruptaki cümleleri gözden geçiriniz. Yani içinizden okuyunuz. Sonra benim duyabileceğim kadar yüksek sesle bana okuyunuz. Okuma hızınız çok yavaş olmasın. Ama çokta hızlı olmasın. Ben geç demeden diğer gruba geçmeyiniz. Başlayalım mı?

1 b- <u>Perihan</u> <u>pencerenin</u> <u>perdesini</u> <u>parçaladı</u> . p-p o-Bu <u>çapanın</u> <u>sapını</u> kim <u>yaptı</u> ? s-Ratıp <u>atıp</u> , <u>tutup</u> <u>top</u> oynuyor.
2 b- <u>Benim</u> <u>bilyelerimin</u> <u>beşi</u> de <u>beyaz</u> . b-b o- <u>Gülbe</u> <u>bebeğinin</u> <u>elbisesini</u> <u>sobada</u> yakmış. s-
3 b- <u>Turgay</u> <u>tazısı</u> ile <u>tavşan</u> <u>tutmaya</u> gitti. t-t o- <u>Satılmış</u> <u>atına</u> <u>atlayıp</u> <u>atasına</u> gitti. s-Pat, <u>pat</u> <u>top</u> <u>at</u> .
4 b- <u>Derenin</u> <u>ortasına</u> <u>dört</u> <u>demir</u> <u>direk</u> <u>dikmişler</u> . d-d o- <u>Burada</u> <u>adalı</u> , <u>modalı</u> <u>adam</u> <u>istemediğın</u> kadar. s-
5 b- <u>Kerim</u> <u>kürekle</u> <u>köpek</u> <u>dövmek</u> istedi. c-k o- <u>Ekim</u> ayında <u>ekin</u> <u>ekmeyen</u> sonradan <u>ekmek</u> yiyemez. s-Küçük <u>köpek</u> <u>ekmek</u> için koştu.
6 b- <u>Her</u> <u>göz</u> <u>gözlük</u> takmayı <u>gerektirmez</u> . F-g o- <u>Nilgün</u> camdan <u>ölgün</u> <u>ölgün</u> bakıyordu. s-
7 b- <u>Karaman</u> <u>koyunlarının</u> <u>kuyduğı</u> sizin <u>kazanın</u> <u>kapağından</u> <u>kocaman</u> . k-k o- <u>Aktaşlı</u> <u>Bekir</u> <u>bakraç</u> <u>yıkamaktan</u> <u>bıkmış</u> . s-Bak, <u>Mıstık</u> <u>tabak</u> <u>dolusu</u> <u>fıstık</u> <u>getirmiş</u> .
8 b- <u>Gazetede</u> ki <u>gurbete</u> <u>giden</u> <u>garibanların</u> <u>resimlerini</u> <u>gördün</u> mü? g-g o- <u>Başı</u> <u>sargılı</u> adam <u>dalgın</u> <u>dalgın</u> <u>dalgalara</u> bakıyordu. s-
9 b- <u>Mine</u> , <u>masadaki</u> <u>mürekkebi</u> <u>Mehmede</u> ver. m-m o- <u>Ümit</u> <u>Eminelere</u> <u>elma</u> <u>almaya</u> <u>gitmiş</u> . s-Selim " <u>Kalem</u> <u>buldum</u> <u>öğretmenim!</u> " diye bağırdı.

<p>10 b-<u>Nesrin Nuriye Niğdede ne yaptın diye soruyordu.</u> n-n a-<u>Annesi Sunaya entari almış.</u> s-<u>Aslan, kaplan, sırtlan hep yaban hayvanıdır.</u></p>
<p>11 b- -nk a-<u>Çelenklerin hepsi getirildi mi?</u> h ng a-<u>Şu gengeli mengeneye kıştırıyor.</u> s-<u>Hevenk ne demek?</u></p>
<p>12 b- -nk a-<u>Kangallı Sungur bir mangal almış.</u> 9 ng a-<u>Ankarada çok banka var.</u> s-<u>Tank Sümerbank binasının yanında.</u></p>
<p>13 b-<u>Fethi fitilli feneri fileye koy.</u> f-f a-<u>Keşfiye, raftaki şeftaliler küflenmiş.</u> s-<u>Asaf, hiç bu def hedef olur mu?</u></p>
<p>14 b-<u>Veli Vahite Varna vişnesi vermiş.</u> v-v a-<u>Devut kavun ve ayva gibi meyva satar.</u> s-<u>Hüsrev dev gibi bir av vurmuş, ev halkı inanmamış.</u></p>
<p>15 b-<u>Simitçinin sepetinde sıra sıra sarı simitler duruyor.</u> s-s a-<u>Eskiden asker elbisesi kasketli mi idi?</u> s-<u>Herkes birbirine küs gibi sus pus duruyor.</u></p>
<p>16 b-<u>Zakirle Zeki Zaferi ziyaret etmişler.</u> z-z a-<u>Behzat bazan yazı yazmaya heves eder.</u> s-<u>"Az gitmiş, uz gitmiş, tuz gölünü, buz dağını aşmış."</u></p>
<p>17 b-<u>Şabanla Şerif şehirde şeker şirketine ortak olmuş.</u> f-ş a-<u>Eşref taşla Reşit'in başını yarmış.</u> s-<u>Koş Fatoş koş! Bak bir kuş bir de boş kafes var.</u></p>
<p>18 b-<u>Jale jileti jandarmaya veriver.</u> 3-j a-<u>Nejat garajda ejderha resmi görmüş.</u> s-<u>Bej renkli bagaj kimin?</u></p>
<p>19 b-<u>Remzi revirde Rasime rastlamış.</u> r-r a-<u>Arif ara sıra arabaya biner.</u> s-<u>Zafer bu sefer birer birer gelir gider hesabı çıkarılmış.</u></p>

20	b-	Leylâ leyleklerin lak lakını sevmez.
1-1	o-	Melih eliyle belinin ağrıyan yerini buldu.
	s-	Yücel, gel bal al.
21	b-	
7-1	o-	Dolaptaki mala ne oldu?
	s-	Baba bana bal al. Al sana bal.
22	b-	Yazın yaylaya yağmur yağar mı?
j-y	ē-	Bu köyün koyunları ayrı ayrı otluyor.
	s-	Günay bey ERAY dergilerini say.
23	b-	Hayri hasırı, halatı hacıların harmanına götürmüş.
h-h	o-	Seher baharda lahana olur mu?
	s-	Salih sabah sabah külâh giydirecek adam arıyor.
24	b-	Çocuklar çayırdaki çimenleri çiğnemeyin.
tf-ç	o-	Küçükler içki içmez.
	s-	Aç karına kaç havuç yedin?
25	b-	Cahit camiye Cumadan Cumaya gider.
dz-c	o-	Amca acaba tencereler nerede?
	s-	
26	b-	İnci sen ilk iki iliği işle.
i-i	o-	Sizin cibinliğinin içinde sinek gördüm.
	s-	İki kişi sizi görmeye geldi.
27	b-	Ümit Üsküdar'da üzüm üleştiriyor.
y-ü	o-	Dün GÜL Sümbüllerin düğününe gitmiş.
	s-	Örgücü GÜLLÜ örtüyü düşürdü.
28	b-	Efeste elde edilen eski eserlerin en eskisi hangisi?
e-e	o-	Geçen gece elektrikler kesildi.
	s-	Geze geze seneye yine size geleceğiz.
29	b-	Öğretmen öğrencilerine Ömeri övdü.
d-ö	o-	Gökmen Töre gözüksüz göremez.
	s-	
30	b-	Adnan adada atla ava çıkmış.
ad-a	o-	Kartal Kitap Kırtasiye Pazarında zarf kalmamış.
	s-	Baba bana araba alsana.
31	b-	Orhanın oyuncak otomobili odasında duruyor.
3p-o	o-	Koyunlar bostandaki nohutları yeniş.
	s-	Yo, tango yapılmadan balo bitmez.

32 b-Uğur Uludağa uğramadan Uluğbeye gitmiş.

√u-u o-Kuzgunun kuyruğu olur mu?

s-Kuşu kuşu uzun boynu olan bir hayvandır.

33 b-Işık ispanakları ırmakta ıslatıver.

İ-ı o-Kılıç balığı yırtıcı mıdır?

s-Sarı kırmızılı formalı oyuncu Vafalı mı?

AÇIKLAMA:

Aşağıda, sıra numaraları ile belirtilen çerçeveler içinde, iki ya da üç cümlelik gruplar verilmiştir. Önce her gruptaki cümleleri gözden geçiriniz. Yani içinizden okuyunuz. Sonra benim duyabileceğim kadar yüksek sesle bana okuyunuz. Okuma hızınız çok yavaş olmasın. Ama çokta hızlı olmasın. Ben geç demeden diğer gruba geçmeyiniz. Başlayalım mı?

1	-Perihan pencerenin perdesini parçaladı. -Bu çapanın sapını kim yaptı? -Ratıp atıp, tutup top oynuyor.
2	-Benim bilyelerimin beşi de beyaz. -Gülbe bebeğinin elbisesini sobada yakmış. -
3	-Turgay tazısı ile tavşan tutmaya gitti. -Satılmış atına atlayıp atasına gitti. -Pat, pat top at.
4	-Derenin ortasına dört demir direk dikmişler. -Burada adalı, modalı adam istemediğin kadar. -
5	-Kerim kürekle köpek dövmek istedi. -Ekim ayında ekin ekmeyen sonradan ekmek yiyemez. -Küçük köpek ekmek için koştu.
6	-Her göz gözlük takmayı gerektirmez. -Nilgün camdan ölgün ölgün bakıyordu. -
7	-Karaman koyunlarının kuyduğu sizin kazanın kapağında kocaman. -Aktaşlı Bekir bakraç yıkamaktan bıkmış. -Bak, Mıstık tabak dolusu fıstık getirmiş.
8	-Gazetede ki gurbete giden garibanların resimlerini gördün mü? -Başı sargılı adam dalgın dalgın dalgalara bakıyordu. -
9	-Mine, masadaki mürekkebi Mehmede ver. -Ümit Eminelere elma almaya gitmiş. -Selim "Kalem buldum öğretmenim!" diye bağırdı.

10	-Nesrin Nuriye Niğdede ne yaptın diye soruyordu. -Annesi Sunaya entari almış. -Aslan, kaplan, sırtlan hep yaban hayvanıdır.
11	- -Çelenklerin hepsi getirildi mi? -Şu gengeli mengineye kıştırıyor. -Hevenk ne demek?
12	- -Kangallı Sungur bir mangal almış. -Ankarada çok banka var. -Tank Sümerbank binasının yanında.
13	-Fethi fitilli feneri fileye koy. -Keşfiye, raftaki şeftaliler küflenmiş. -Asaf, hiç bu def hedef olur mu?
14	-Veli Vahite Varna vişnesi vermiş. -Davut kavun ve ayva gibi meyva satar. -Hüsrev dev gibi bir av vurmuş, ev halkı inanmamış.
15	-Simitçinin sepetinde sıra sıra sarı simitler duruyor. -Eskiden asker elbisesi kasketli mi idi? -Herkes birbirine küs gibi sus pus duruyor.
16	-Zakirle Zeki Zaferi ziyaret etmişler. -Behzat bazan yazı yazmaya heves eder. -"Az gitmiş, uz gitmiş, tuz gölünü, buz dağını aşmış."
17	-Şabanla Şerif şehirde şeker şirketine ortak olmuş. -Eşref taşla Reşit'in başını yarmış. -Koş Fatoş koş! Bak bir kuş bir de boş kafes var.
18	-Jale jileti jandarmaya veriver. -Nejat garajda ejderha resmi görmüş. -Bej renkli bagaj kimin?
19	-Remzi revirde Rasime rastlamış. -Arif ara sıra arabaya biner. -Zafer bu sefer birer birer gelir gider hesabı çıkarmış.

20	-Leylâ leyleklerin lak lakını sevmez. -Melih eliyle belinin ağrıyan yerini buldu. -Yücel, gel bal al.
21	- -Dolaptaki mala ne oldu? -Baba bana bal al. Al sana bal.
22	-Yazın yaylaya yağmur yağar mı? -Bu köyün koyunları ayrı ayrı otluyor. -Günay bey ERAY dergilerini say.
23	-Hayri hasır, halatı hacıların harmanına götürmüş. -Seher baharda lahana olur mu? -Salih sabah sabah külâh giydirecek adam arıyor.
24	-Çocuklar çayırdaki çimenleri çiğnemeyin. -Küçükler içki içmez. -Aç karına kaç havuç yedin?
25	-Cahit camiye Cumadan Cumaya gider. -Amca acaba tencereler nerede? -
26	-İnci sen ilk iki iliği işle. -Sizin cibinliğin içinde sinek gördüm. -İki kişi sizi görmeye geldi.
27	-Ümit Üsküdar'da üzüm üleştiriyor. -Dün Gül Sümbüllerin düğününe gitmiş. -Örgücü Güllü örtüyü düşürdü.
28	-Efeste elde edilen eski eserlerin en eskisi hangisi? -Geçen gece elektrikler kesildi. -Geze geze seneye yine size geleceğiz.
29	-Öğretmen öğrencilerine Ömeri övdü. -Gökmen Töre gözlüksüz göremez. -
30	-Adnan adada atla ava çıkmış. -Kartal Kitap Kırtasiye Pazarında zarf kalmamış. -Baba bana araba alsana.
31	-Orhanın oyuncak otomobili odasında duruyor. -Koyunlar bostandaki nohutları yeniş. -Yo, tango yapılmadan balo bitmez.

32 -Uğur Uludağa uğramadan Uluğbeye gitmiş.
-Kuzgunun kuyruğu olur mu?
-Kuğu kuşu uzun boynu olan bir hayvandır.

33 -Işık ispanakları ırmakta islativer.
-Kılıç balığı yırtıcı mıdır?
-Sarı kırmızılı formalı oyuncu Vafalı mı?

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KILAVUZU

Araştırmada, eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin genel duygusal durumu ve sosyal durumuna ilişkin bilgiler sınıf öğretmeni ile görüşme yapılarak elde edilecektir.

Görüşmenin ön hazırlığı ve görüşmenin yapılmasına ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir.

GÖRÜŞMENİN ÖN HAZIRLIĞI

Görüşmenin istenilen amaçlar doğrultusunda yapılabilmesi için aşağıda belirtilen ön hazırlıkların yapılması gerekir.

1. Konuşma özürü taramasının yapıldığı tarihte, eklemleme bozukluğu görülen öğrencilerin sınıf öğretmenlerine kendileriyle bir görüşme yapılacağı belirtilecek ve görüşmenin amacı açıklanacaktır.

2. Görüşmenin yapılacağı tarih, saat ve yer sınıf öğretmeni ile tarama sonunda kararlaştırılacaktır.

GÖRÜŞMEDE GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULMASI GEREKEN HUSUSLAR

1. Görüşmenin önceden kararlaştırılan tarih, saat ve yerde yapılmasına dikkat edilecektir.

2. Görüşme sırasında sınıf öğretmenine bazı sorular sorulacağı belirtilecektir.

3. Sınıf öğretmenine Öğretmen Görüşme Form'unda yer alan bilgiler doğrultusunda sırayla sorular sorulacaktır.

4. Görüşme sırasında sorular gerektiğinde tekrar edilecektir.

5. Görüşme sırasında alınan bilgiler Öğretmen Görüşme Form'una işlenecektir.

6. Görüşme bitiminde sınıf öğretmenine bu işbirliği ve yardımlarından ötürü TEŞEKKÜR edilecektir.

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Öğrenci Kod no :

Görüşme Tarihi:

Öğretmenin Adı Soyadı:

1- Çocuğun Duygusal Durumuna İlişkin Bilgiler

1.Genel Duygusal Durumu :

Normal ()

İçe dönük ()

Saldırgan ()

2.Alişkanlık Problemi Gösterme Durumu:

Problem yok () Tırnak Yeme () Parmak Emme() Altını Islatma ()

2- Çocuğun Sosyal Durumuna İlişkin Bilgiler

1.Arkadaşları ile İlişkileri:

Son derece sosyal() Yeterince sosyal() Sosyal ilişkileri zayıf ()

2.Arkadaşları Tarafından İstenilme Durumu:

Çok istenilen() Yeterince istenilen() İstenilmeyen()

AİLE GÖRÜŞME KILAVUZU

Araştırmada, eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin aile durumlarına ve eklemleme bozukluğunun nedenlerine ilişkin bilgiler öğrencinin ailesi ile görüşme yapılarak elde edilecektir.

Görüşme ön hazırlığı ve görüşmenin yapılmasına ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir,

GÖRÜŞMENİN ÖN HAZIRLIĞI

Görüşmenin istenilen amaçlar doğrultusunda yapılabilmesi için aşağıda belirtilen ön hazırlıkların yapılması gerekir.

1. Sınıf öğretmeni ile önceden görüşülerek sınıf öğretmeninden, eklemleme bozukluğu gösteren öğrencilerin aileleri ile görüşme yapmak için öğrencilerin aile üyelerinden birisini (tercihen anne ya da baba) okula çağırması istenecektir.

2. Aile üyelerinin görüşme yapmak için gelecekleri tarih, saat ve görüşme yapılacak yer sınıf öğretmenleri ile önceden kararlaştırılacaktır.

3. Öğrencilerin ailelerine görüşme yapılacak yer, tarih ve saat sınıf öğretmenleri tarafından bildirilecektir.

4. Görüşmeye gelemeyen ailelere sınıf öğretmeninden ya da okul yönetiminden ev adresleri alınarak ulaşılmaya çalışılacaktır.

GÖRÜŞMEDE GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULACAK HUSUSLAR

1. Görüşmenin ön hazırlık sırasında kararlaştırılan tarih, saat ve yerde yapılmasına dikkat edilecektir.

2. Görüşmeye gelen ailelerle toplu olarak önceden görüşülecektir. Araştırmacı ailelere kendisini tanıttak ve araştırmmanın amacını açıklayacaktır.

3. Ailelere eklemleme bozukluğunun ne olduğuna ilişkin bilgi verilecek ve çocuklarında eklemleme bozukluğu olmasından kuşku duyulduğu açıklanacaktır. Bir bozukluğu düzeltebilmek için önce bunun ne olduğunu ve neden olduğunu tesbit etmenin gerektiği belirtilmelidir.

4. Ailelere sırayla görüşme yapılacağı söylenip, görüşme sırasında kendileri ve çocukları hakkında bazı sorular sorulacağı açıklanmalıdır.

5. Aileler biriyse olarak sırayla görüşmeye alınacaktır.

6. Aile ile görüşme sırasında sorular, Aile Görüşme Formunda yer alan bilgiler doğrultusunda sırayla sorulacaktır.

7. Yapısal bozukluk bakısı sonunda yapısal bozukluğu olan öğrenciler saptanacaktır. Yapısal bozukluğu olan öğrencilerin ailelerine bu bozukluğun ne olduğu anlatılacak. Yapısal bozukluğu düzeltme yolları varsa doktordan alınan bilgiler doğrultusunda bu konuda ailelere rehberlik edilecektir. Ayrıca eklemleme bozukluğunun sağaltımı için başvurabilecekleri yerler konusunda da rehberlik edilecektir.

8. Görüşme sırasında sorular gerektiğinde tekrar edilecektir.

9. Görüşme sırasında alınan bilgiler Aile Görüşme Formuna işlenecektir.

10. Görüşmenin bitiminde aileye bu işbirliği ve yardımlarından ötürü TEŞEKKÜR edilecektir.

AİLE GÖRÜŞME FORMU

Öğrenci Kod no :

Görüşme Tarihi:

Görüşme Yapılanın Adı Soyadı:

Görüşme Yapılan Kimesenin Çocuğa Yakınlığı:

1- Aileye İlişkin Bilgiler

1.Babanın öğrenim durumu:

Cahil() Okur yazar() İlkokul() Ortaokul() Lise() Yüksekokul()

2.Annenin öğrenim durumu:

Cahil() Okur yazar() İlkokul() Ortaokul() Lise() Yüksekokul()

2- Nedenlere İlişkin Bilgiler

1.Ailenin Çocuktaki ekleme bozukluğunu fark etme durumu:

Farkında değil () Farkında () Yaş

2.Çocukta ekleme bozukluğu görülmeye başladığı dönemde aile yaşamını önemli derecede etkileyen olayların varlığı:

Yok () Yar () Yeni bir kardeşin doğumu ()

Yakın birinin hastalığı ()

Yakın birinin ölümü ()

Anne babanın boşanması ()

Anne babanın uzun süre evden ayrı kalması ()

Çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi ()

Diğer ()

..... ()

3.Çocuğun gece altını ıslatma durumu:

Hayır ()

Evet ()

4.Evde konuşması özürlü başka birinin varlığı:

Yok ()

Var ()

Yakınlığı :.....

5.Vede Türkçeden başka bir dil kullanılma durumu:

Vet ()

Hayır ()

Kullanılan dil:.....

YAPISAL BOZUKLUK BAKI FORMU

Öğrenci Kod no :

Baki Tarihi:

Öğrencinin Adı-Soyadı :

Bakıyı Yapan Doktor :

	<u>EVET</u>	<u>HAYIR</u>
A. <u>DUDAK YAPISI</u>		
1.Dudak yarığı(tavşan dudak) olup olmadığı	()	()
2.Cilt kuruluğu yada başka nedenle dudakta çatlak olup olmadığı	()	()
3.Dudakların çok ince ve yanlara gergin olup olmadığı	()	()
4.Alt ve üst dudaklar arasında anormal büyüklük farkı olup olmadığı	()	()
5.Her iki dudağın büzülüp, açılabilme esnekliği veya yüz felci olup olmadığı	()	()
B. <u>DIŞ YAPISI</u>		
1.Dişlerin noksan olup olmadığı	()	()
2.Dişlerin düzensiz olup olmadığı	()	()
3.Alt ve üst dişlerin tam üst üste çakışır biçimde olup olmadığı	()	()
C. <u>ÇENE YAPISI</u>		
1.Alt ve üst çenenin birbirini üzerine oturma durumu var mı?	()	()
2.Alt çenenin öne ve arkaya yapısal bozukluğu var mı?	()	()

	<u>EVET</u>	<u>HAYIR</u>
3.Üst çenede yapısal bozukluk var mı?	()	()
4.Alt çenenin aşağı yukarı, sağa sola devinim yeteneğinin sınırlı olup olmadığı	()	()
D. <u>DİL YAPISI</u>		
1.Dil bağı olup olmadığı	()	()
2.Dilin olağan dışı büyük olup olmadığı	()	()
3.Dilin olağan dışı küçük olup olmadığı	()	()
4.Dilin dışarı uzanabilme ve ağız içinde devinim yeteneğinin olup olmadığı	()	()
5.Travma nedeniyle dilde kopukluk yada nebde var mı?	()	()
E. <u>DAMAK YAPISI</u>		
1.Damağın çok yüksek olup olmadığı	()	()
2.Damağın çok alçak olup olmadığı	()	()
3.Damakta yarık olup olmadığı	()	()
4.Yumuşak damağın gerekli yumuşaklıktan yoksun olup olmadığı	()	()
5.Damağın felçli olup olmadığı	()	()
F. <u>GIRTLAK ve BOYUN YAPISI</u>		
1.Küçük dildeki yarıklık; bir yana fazla kaynış olup olmadığı	()	()
2.Bademciklerin anormal derecede büyük olma durumu(Sürekli)	()	()
3.Gırtlakta ve boyunda yapısal bir bozukluğun olup olmadığı	()	()
G. <u>İŞİTME KAYBI DURUMU</u>		
1.İşitme kaybı var mı?	()	()

BİLGİ FİŞİ

Öğrenci kod no:...

1- Kimlik Bilgiler

Adı Soyadı :..... Cinsiyeti: K () E ()
 Okulu :..... Uygulama Tarihi :.../.../.....
 Sınıfı :..... Doğum Tarihi :.../.../.....
 Adresi :..... Takvim Yaşı :.....

2- Aileye İlişkin Bilgiler

1. Babanın Öğrenim Durumu:

Cahil () Okur yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksekokul ()

2. Annenin Öğrenim Durumu:

Cahil () Okur yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksekokul ()

3- Ekleme Bozukluğuna İlişkin Bilgiler

1. Ailenin çocuktaki ekleme bozukluğunu fark etme durumu:

Farkında () Farkında değil ()

2. Ekleme bozukluğunun aile tarafından fark edildiği yaş:

3. Ekleme bozukluğu türü:

Ses atlama () Ses Ekleme () Ses bozma () Ses değiştirme ()

4- Ekleme Bozukluğunun Nedenlerine İlişkin Bilgiler:A-Yapısal bozukluk bakışına ilişkin bilgiler:

1. Dudak yapısı : Normal () Bozuk ()

2. Dişlerin yapısı: Normal () Bozuk ()

3. Çene yapısı : Normal () Bozuk ()

- 4.Dil yapısı : Normal () Bozuk ()
5.Damak yapısı : Normal () Bozuk ()
6.Gırtlak ve boyun yapısı : Normal () Bozuk ()

B-Yanlış öğrenmeye ilişkin bilgiler:

1.Evde çift dil konuşulması durumu:

Yok () Var () Varsa konuşulan dil:.....

2.Evde eklemleme bozukluğu olan:

Yok () Var () Varsa çocuğa yakınlığı:.....

C-Duygusal ve sosyal duruma ilişkin bilgiler:

1.Çocukla eklemleme bozukluğu görülmeye başladığı dönemde aile yaşamını önemli derecede etkileyen olayların varlığı:

- Yok () Var () Yeni kardeşin doğumu ()
Yakın birinin hastalığı ()
Yakın birinin ölümü ()
Anne babanın boşanması ()
Anne babanın uzun süre evden ayrı kalması ()
Çocuğun ağır bir hastalık geçirmesi ()
Diğer :..... ()
..... ()

2.Genel duygusal durumu:

Normal () İçe dönük () Saldırgan ()

3.Alişkanlık problemi gösterme durumu:

Problem yok() Tırnak Yeme() Parmak emme()
Gündüz altını ıslatma() Gece altını ıslatma()

4.Arkadaşları ile ilişkileri:

Son derece sosyal() Yeterince sosyal()

Sosyal ilişkileri zayıf()

5.Arkadaşları tarafından istenilme durumu:

Çok istenilen() Yeterince istenilen() İstenilmeyen()

D-Diğer bilgiler:

1.İşitme kaybı:

Yok ()

Var ()

2.Zihinsel işlev düzeyi:

67 ve alt ()

84 - 116 ()

68 - 83 ()

117 ve üst ()

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 412/313
Tarih: 29.09.1989

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE,
YOZGAT

Enstitümüz Eğitim Bilimleri (Özel Eğitim) Yüksek Lisans öğrencisi Tan ÖZTEN, "Yozgat İli Merkezinde Bulunan İlkokul Öğrencilerinde Konuşmanın Ekleme Bozukluğu Yönünden Değerlendirilmesi" konulu tez araştırmasını Yozgat İli Merkez İlkokulları Üçüncü Sınıflarında yapmak istemektedir.

Bu araştırmanın yapılması için gerekli iznin verilmesini ve yardımcı olunmasını arz ve rica ederim.

Prof. Dr. Fazıl TEKİN
Enstitü Müdürü

SAYI:423.66/13731

TARİH:

KONU: Tan ÖZTEN'in tez araştır-
masını yapması hakkında.

YOZGAT VALİLİĞİ'NE,

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitü Müdürlüğü Eğitim Bi-
limleri (Özel Eğitim) Yüksek Lisans öğrencisi Tan ÖZTEN'in "Yozgat İli
Merkezinde bulunan İlkokul Öğrencilerinde Konuşmanın Eklemleme Bozukluğu
Yönünden Değerlendirilmesi" (İlkokul III.Sınıf) konulu Yüksek Lisan te-
zini hazırlamak için aşağıda isimleri yazılı okullarda araştırma yapmak
istediklerini 29.9.1989 tarih ve 412/313 sayılı yazıları ile Müdürlüğü-
müze bildirmekte olup, yazı ekte sunulmuştur.

Adı geçen Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans öğrencisinin aşağıda i-
simleri yazılı okullarımızda araştırma yapması Müdürlüğümüzce uygun gö-
rölmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde gereğini müsaadelerinize arz
ve teklif ederim.

Ali DEMİRDAĞ
Müdür V.

OLUR

../../....
Murat TULAY
Vali Yrd.
Vali Y.

OKULLARIN ADLARI

- 1.Agahefendi İlkokulu
- 2.Atatürk İlkokulu
- 3.Atatürk İlköğretim Okulu
- 4.Süleyman Sırrı İçöz İlkokulu
- 5.Vali Baran İlkokulu
- 6.Ziya Gökalp İlkokulu
- 7.Bozok İlkokulu
- 8.Esentepe İlkokulu
- 9.Fatih Sultan Mehmet İlkokulu
- 10.Gazipaşa İlkokulu
- 11.Yavuz Selim İlkokulu
- 12.Erdoğan Akdağ İlkokulu
- 13.Alacalıoğlu İlkokulu
- 14.Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
- 15.Gülaylar İlkokulu
- 16.Celal Atik İlkokulu
- 17.Sakarya İlkokulu
- 18.Cumhuriyet İlkokulu

KAYNAKÇA

- Aksan, Doğan. Her Yönuyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. Cilt 2. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1980.
- "Backus, O.L. Speech in Education. New York: 1943" (Yazıcıoğlu, 1985. s.6'dan alıntı).
- Bilir, Şule. Özürlü Çocuklar ve Eğimleri. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1986.
- "Blakeley, R.W. The Practice of Speech Pathology. A Clinical Diary. Springfield: 1972" (Yazıcıoğlu, 1985. s.7'den alıntı).
- "Blodgett, Harriet E. Mentally Retarded Children. What Parents and Others Should Know. Toronto: 1971" (Yazıcıoğlu, 1985. s.4'den alıntı).
- "Bryan H.J, Bryan H.T. Exceptional Children. Mayfield Publishing. Com. 1982" (Sefer, 1985. s.6'dan alıntı).
- Cambazoğlu, Ayşen. "Serebral Palsi'li Çocuklarda Artikülasyon Bozuklukları ve Normal Gruplarla Karşılaştırılması" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1987.
- Çağlar, Doğan. Özel Eğitimde Eğitilebilir Geri Zekalı Çocukların Teşhis Sorunları. Basılmış Doçentlik Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Fakültesi, 1985.
- "Dunn, L.M. Exceptional Children in The Schools. New York: Holt, Rinehart Winston, 1963" (Sefer, 1985. s.11'den alıntı).
- Enç, Mithat, Doğan Çağlar ve Yahya Özsoy. Özel Eğitime Giriş. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No:95, 1981.
- "Hahn, Elise. "The Development of Childs Articulation" Language Develop-

- ment. Editör: V.J.Moris. Springfield, 1972" (Yazıcıoğlu, 1985. s.5'den alıntı).
- Hallahan, Daniel. P.J.M. Kauffman. Exceptional Children, New Jersey: Prentice-Hall Inc. Englewood Cliffs, 1978.
- "Johnson, W. Speech Handicapped School Children. New York: Harper and Brothers, 1956" (Sefer, 1985. s.9'dan alıntı).
- Keser, Rıza, Beder, E. "İşitme Özürü Nedenleri ve İşitme Özürlü Çocuklarda Eğitim Sorunları", Uluslararası Sakatlar Yılında Özel Eğitim Araştırmaları. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1981.
- Kirk, Samuele. A ve J.J. Galloher. Education Exceptional Children. Boston: Houghton Mifflin Company, 1983.
- Konrot, Ahmet. "Zihinsel Engellilerin Eğitiminde Konuşma Terapistinin Rolü", Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.1-2:169-176, 1986
- . Bireyler Arası İletişim Engelleri Ders Notları. An.Ün. Sos.Bil. Ens., 1988
- "Koop, A.E. "The Relation Ship of Dentistry to Speech". Journal of American Dental Association. XLIII:44-49, 1954" (Yazıcıoğlu, 1985. s.7'den alıntı).
- Morgen, Clifford. (Çeviri) Psikolojiye Giriş: Ankara, 1981.
- Özsoy, Yahya. Görme Özürünün Konuşma Özürüne Etkisi. Doktora Tezi. A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1974.
- . Konuşma Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri. Eskişehir: E.İ.T.İ.A. İletişim Bilimleri Fakültesi, 1982.
- . Eskişehir Konuşma Değerlendirme Test Takımı. Eskişehir : E.İ.T.İ.A. Basımevi, 1982.
- Özsoy, Yahya, Mehmet Özyürek ve Süleyman Eripek. Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Özel Eğitime Giriş. Ankara: Karatepe Yayınları, 1989.
- Pamir, Temel. "İşitme Kaybı ve Zeka Gerililiğine Bağlı Konuşma Özürleri ve Rehabilitasyon İlkeleri" Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi. Cilt 2. Sayı 2. Aralık, 1977.

- "Renfrew, C.E. Speech Disorders in Children. Oxford, 1972". (Yazıcıoğlu, 1985. s.4'den alıntı).
- Sefer, Nuriye. "İlkokul I.Sınıf Öğrencilerinde Ekleme Bozukluğu ile Konuşma Seslerinin Ayrımı Arasındaki İlişki" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.
- Selen, Nevin. Söyleyiş Sesbilimi Akustik Sesbilim ve Türkiye Türkçesi. Ankara: T.D.K. Yayınları, 1979.
- Toptaş, Seyhun. Dil Gelişimi ve İletişim Ders Notları. Özel Eğitim Ana Bilim Dalı. Eskişehir: 1989. (teksir)
- "Tought, Joan. Earl Language" (Konrat, 1986. s.170'den alıntı).
- Tuncer, Tuba. "Konuşma Özürü ile Benlik Kavramı Arasındaki İlişki" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.
- "Wyatt, G.L. "Language Behavior in Childhood" Educational Method. XXII: 80-87, 1940" (Yazıcıoğlu, 1985. s.8'den alıntı).
- Yazıcıoğlu, Ergül. "Eğitilebilir Geri Zekalı Öğrencilerde Artikülasyon Bozukluğunun Dağılımı ve Normal Gruplarla Karşılaştırılması"Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.